בע"ה

גליון יב | בט ניסן-ה אייר

לִשְׁקֹד

עַל דַּלְתֵי יוֹם יוֹם

שִׁעוּרֵי הַשָּׁבוּעַ – נ"ך וּמִשְׁנָיוֹת

כְּתַקָּנַת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ הָרַב יִצְחָק גִּינְזְבּוּרְג שְׁלִיטָ"א

שָׁבוּעַ פָּרָשַׁת תַּזְרִיעַ־מְצוֹרָע תשפ"ה

נ"ך: שמואל א' פרקים ג–ט

משנה: מסכת סנהדרין פרק ג'

מאמר שבועי: העצמאות המתוקנת

הקדמת המערכת

"אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד עַל דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פִּתָחָי" (משלי ח, לד).

שבוע טוב ומבורך לכל אנ"ש והתמימים שיחיו, השוקדים על דלתות התורה הקדושה ורבינו שליט"א יום יום!

ב"ה השבוע נכנסים לחדש אייר, וגם לתוך מציאות חדשה של עם ישראל בנ"ך...

השבוע לומדים את **פרקים ג'-ט' בספר שמואל א'**. השבוע לומדים כמעט רק על שמואל הנביא - שנבואתו הראשונה היא בשורת איוב קשה, ולאט לאט הוא משכין שלום ומנוחה בעם ישראל. שמואל אף עוסק בלהשיב את ישראל בתשובה, והכתוב מרבה לשבח ולפאר את מעשיו למען העם. בסוף השבוע נלמד על שאול המלך הצדיק, המגיח מאי־שם, תוך כדי חיפוש אתונות, ו'נקלע' לתוך דרישת ה' שימלוך.

במשנה ממשיכים השבוע בפרק ג' במסכת סנהדרין - פרק יסודי ומרובה נושאים הסוקרים את מהלך כל הדין: החל מדיני כשרות עדים ודיינים, דרך אופן בחירתם וצורת העדות תכל'ס, ועד אפשרויות הערעור לאחר הדין.

בתור "**המאמר השבועי**" נלמד השבוע - לכבוד (או יותר נכון **לא** לכבוד...) יום העצמאות הציוני - **חלק** משיעור יסודי, חשוב, מתוק ונפלא מתוך 'התועדות יום העצמאות' תשנ"ב ביצהר. מומלץ מאד לא להסתפק בשכתוב ולשמוע את הקלטת־השיעור המלא (עם הערות נעה אריאל ז"ל...), הנמצא ב"מכון גל עיני".

בברכת למוד פורה ושבוע טוב ומבורך,

המערכת.

לקבלת העלון מדי שבוע באימייל, לתרומות, הערות והארות - פנו אל ozby208770@gmail.com.

***

טבלת הלימוד – חודש אייר תשפ"ה

שמואל א' - סבב שלישי

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	ששי	שבת־קודש
כ"ט ניסן שמואל ג'	**ל' ניסן** ראש־חדש שמואל ד'	**א' אייר** ראש־חדש שמואל ה'	**ב' אייר** שמואל ו'	**ג' אייר** שמואל ז'	**ד' אייר** שמואל ח'	**ה' אייר** שמואל ט' סנהדרין פ"ג
ו' אייר חג הגאולה שמואל י'	**ז' אייר** שמואל י"א	**ח' אייר** שמואל י"ב	**ט' אייר** שמואל י"ג	**י' אייר** שמואל י"ד	**י"א אייר** שמואל ט"ו	**י"ב אייר** שמואל ט"ז סנהדרין פ"ד
י"ג אייר שמואל י"ז	**י"ד אייר** שמואל י"ח	**ט"ו אייר** שמואל י"ט	**ט"ז אייר** שמואל כ'	**י"ז אייר** שמואל כ"א	**ח"י אייר** ל"ג בעומר שמואל כ"ב	**י"ט אייר** שמואל כ"ג סנהדרין פ"ה
כ' אייר שמואל כ"ד	**כ"א אייר** שמואל כ"ה	**כ"ב אייר** שמואל כ"ו	**כ"ג אייר** שמואל כ"ז	**כ"ד אייר** שמואל כ"ח	**כ"ה אייר** שמואל כ"ט	**כ"ו אייר** שמואל ל' סנהדרין פ"ו

נ"ך יומי – יום ראשון, כ"ט ניסן
שמואל־א פרק ג׳

(א) וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת יְהוָה לִפְנֵי עֵלִי וּדְבַר יְהוָה הָיָה יָקָר בַּיָּמִים הָהֵם אֵין חָזוֹן נִפְרָץ: **(ס)**

היה יקר. היה מנוע, וכן (משלי יז כז): יקר רוח איש תבונה, מנוע דברים, אדם מבין:
אין חזון נפרץ. (תרגום:) לית נבואה גליא. נפרץ לשון (בראשית כח יד): ופרצת ימה וקדמה:

(ב) וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא וְעֵלִי שֹׁכֵב בִּמְקֹמוֹ (ועינו) וְעֵינָיו הֵחֵלּוּ כֵהוֹת לֹא יוּכַל לִרְאוֹת:

(ג) וְנֵר אֱלֹהִים טֶרֶם יִכְבֶּה וּשְׁמוּאֵל שֹׁכֵב בְּהֵיכַל יְהוָה אֲשֶׁר שָׁם אֲרוֹן אֱלֹהִים: **(פ)**

ושמואל שוכב במקומו. בעזרת הלוים השומרים בית המקדש, וכן תרגם יונתן: ושמואל שכיב בעזרת לואי בהיכל ה׳ אשר שם ארון האלהים.

(ד) וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי:

ויקרא ה׳. וקול יצא מהיכל ה׳ מבית קדשי הקדשים, שקרא שמואל, סוף המקרא העליון מחובר לראש המקרא התחתון, זהו שאמר הכתוב (איוב לז ה): ירעם אל בקולו נפלאות, עלי היה כהן ושומר מבפנים, ושמואל היה לוי ושוכב מבחוץ, וקפץ הקול דרך עלי לשמואל, במסכת תמיד:

(ה) וַיָּרָץ אֶל עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא קָרָאתִי שׁוּב שְׁכָב וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁכָּב: **(ס)** **(ו)** וַיֹּסֶף יְהוָה קְרָא עוֹד שְׁמוּאֵל וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ אֶל עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא קָרָאתִי בְנִי שׁוּב שְׁכָב: **(ז)** וּשְׁמוּאֵל טֶרֶם יָדַע אֶת יְהוָה וְטֶרֶם יִגָּלֶה אֵלָיו דְּבַר יְהוָה:

טרם ידע את ה׳. עדיין לא היה מכיר ענין קול נבואה, כל ׳טרם׳ שבמקרא, לשון ׳עדיין לא׳, כתרגומו: ׳עד לא׳, ואינו לשון ׳לפני׳, וזה יוכיח, ועוד, (שמות ט ל): כי טרם תיראון, מפורש ממנו, וכן (בראשית ב ה): כל שיח השדה טרם יהיה בארץ:

(ח) וַיֹּסֶף יְהוָה קְרָא שְׁמוּאֵל בַּשְּׁלִשִׁית וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיָּבֶן עֵלִי כִּי יְהוָה קֹרֵא לַנָּעַר: **(ט)** וַיֹּאמֶר עֵלִי לִשְׁמוּאֵל לֵךְ שְׁכָב וְהָיָה אִם יִקְרָא אֵלֶיךָ וְאָמַרְתָּ דַּבֵּר יְהוָה כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל וַיִּשְׁכַּב בִּמְקוֹמוֹ: **(י)** וַיָּבֹא יְהוָה וַיִּתְיַצַּב וַיִּקְרָא כְּפַעַם בְּפַעַם שְׁמוּאֵל | שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל דַּבֵּר כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ: **(פ)**

ויאמר שמואל דבר. ולא הזכיר שם מקום כמו שציוהו עלי, אמר שמא קול אחר הוא:

(יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל שְׁמוּאֵל הִנֵּה אָנֹכִי עֹשֶׂה דָבָר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל שֹׁמְעוֹ תְּצַלֶּינָה שְׁתֵּי אָזְנָיו:

עושה דבר. היא לקיחת הארון ביד פלשתים: **תצלינה.** לשון צלצלים, טנטיני״ר בלע״ז:

(יב) בַּיּוֹם הַהוּא֙ אָקִ֣ים אֶל עֵלִ֔י אֵ֥ת כָּל אֲשֶׁר דִּבַּ֖רְתִּי אֶל בֵּית֑וֹ הָחֵ֥ל וְכַלֵּֽה׃

החל וכלה. אותו היום תתחיל גזירתי על בית עלי, שימותו חפני ופנחס, ומכאן ואילך אכלה גזירתי ואשלימה עליהם מדור אל דור, להמיתם אנשים בני שמנה עשרה שנה: **החל וכלה.** אקומיינצ״ט אאישפליימנ״ט בלע״ז:

(יג) וְהִגַּדְתִּי֙ לוֹ֙ כִּ֣י שֹׁפֵ֔ט אֲנִ֖י אֶת בֵּיתוֹ֑ עַד עוֹלָ֕ם בַּעָוֹ֖ן אֲשֶׁר יָדַ֣ע כִּֽי מְקַלְלִ֤ים לָהֶם֙ בָּנָ֔יו וְלֹ֥א כִהָ֖ה בָּֽם׃

כי מקללים להם בניו. מקללים ׳לי׳ היה לו לומר, אלא שכנה הכתוב: **מקללים.** מקילים, וכן כל קללה, לשון קלות ובזיון הוא: **ולא כהה.** לא הכהה פניהם להעבירם מגדולתן:

(יד) וְלָכֵ֕ן נִשְׁבַּ֖עְתִּי לְבֵ֣ית עֵלִ֑י אִם יִתְכַּפֶּ֞ר עֲוֹ֣ן בֵּית עֵלִ֗י בְּזֶ֙בַח֙ וּבְמִנְחָ֔ה עַד עוֹלָֽם׃

(טו) וַיִּשְׁכַּ֥ב שְׁמוּאֵ֖ל עַד הַבֹּ֑קֶר וַיִּפְתַּ֗ח אֶת דַּלְתוֹת֙ בֵּ֣ית יְהוָ֔ה וּשְׁמוּאֵ֖ל יָרֵ֥א מֵהַגִּ֥יד אֶת הַמַּרְאָ֖ה אֶל עֵלִֽי׃ **(טז)** וַיִּקְרָ֥א עֵלִ֛י אֶת שְׁמוּאֵ֖ל וַיֹּ֣אמֶר שְׁמוּאֵ֑ל בְּנִ֣י וַיֹּ֔אמֶר הִנֵּֽנִי׃

(יז) וַיֹּ֣אמֶר מָ֔ה הַדָּבָ֖ר אֲשֶׁ֣ר דִּבֶּ֑ר אַל נָ֣א תְכַחֵ֔ד מִמֶּ֙נִּי֙ כֹּ֣ה יַעֲשֶׂה לְךָ֔ אֱלֹהִ֖ים וְכֹ֣ה יוֹסִ֑יף אִם תְּכַחֵ֤ד מִמֶּ֙נִּי֙ דָּבָ֔ר מִכָּל הַדָּבָ֖ר אֲשֶׁ֥ר דִּבֶּ֖ר אֵלֶֽיךָ׃

כה יעשה לך. כאותה קללה עצמה, שלא יהיה לך בנים הגונים, וכן עלתה בו, ואף על פי שהגיד לו ולא כחד, מכאן אמרו (מכות יא א): קללת חכם אפילו על תנאי היא באה:

(יח) וַיַּגֶּ֤ד לוֹ֙ שְׁמוּאֵ֔ל אֶת כָּל הַדְּבָרִ֖ים וְלֹ֣א כִחֵ֑ד מִמֶּ֔נּוּ וַיֹּאמַ֕ר יְהוָ֖ה הַטּ֥וֹב בְּעֵינָ֛יו יַעֲשֶׂ֖ה׃ **(פ)**

ה׳ הוא. אדון הוא, והכל שלו:

(יט) וַיִּגְדַּ֥ל שְׁמוּאֵ֖ל וַיהוָ֣ה הָיָ֣ה עִמּ֑וֹ וְלֹ֥א הִפִּ֛יל מִכָּל דְּבָרָ֖יו אָֽרְצָה׃ **(כ)** וַיֵּדַ֣ע כָּל יִשְׂרָאֵ֗ל מִדָּ֙ן וְעַד בְּאֵ֣ר שָׁבַ֔ע כִּ֥י נֶאֱמָ֖ן שְׁמוּאֵ֑ל לְנָבִ֖יא לַיהוָֽה׃ **(כא)** וַיֹּ֣סֶף יְהוָ֔ה לְהֵרָאָ֖ה בְּשִׁלֹ֑ה כִּ֣י נִגְלָ֤ה יְהוָה֙ אֶל שְׁמוּאֵ֔ל בְּשִׁלֹ֖ה בִּדְבַ֥ר יְהוָֽה׃ **(פ)**

כי נגלה ה׳ אל שמואל. לפי שאמר למעלה ודבר ה׳ היה יקר בימים ההם, אמר כאן כי מעתה בשביל שמואל, נגלה ושנה והרגיל להגלות:

נ"ך יומי – יום שני, ל' ניסן
שמואל־א פרק ד'

(א) וַיְהִי דְבַר שְׁמוּאֵל לְכָל יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא יִשְׂרָאֵל לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים לַמִּלְחָמָה וַיַּחֲנוּ עַל הָאֶבֶן הָעֵזֶר וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בַאֲפֵק:

ויהי דבר שמואל לכל ישראל. נהיה הדבר שנאמר לשמואל, ובא לכל ישראל, והאיך היה הפורענות, ויצא ישראל לקראת פלשתים למלחמה: **האבן העזר.** עדיין לא היה כן שמה, כי בימי שמואל נקראת כן (לקמן ז יב), וכאן קרא על שם סופה:

(ב) וַיַּעַרְכוּ פְלִשְׁתִּים לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל וַתִּטֹּשׁ הַמִּלְחָמָה וַיִּנָּגֶף יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּכּוּ בַמַּעֲרָכָה בַּשָּׂדֶה כְּאַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ:

ותטש המלחמה. ותתפשט המלחמה, כמו (לקמן ל טז): והנם נטושים על פני הארץ, וכן (שופטים טו ט): וינטשו בלחי:

(ג) וַיָּבֹא הָעָם אֶל הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל לָמָּה נְגָפָנוּ הַיּוֹם לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים נִקְחָה אֵלֵינוּ מִשִּׁלֹה אֶת אֲרוֹן בְּרִית ה' וְיָבֹא בְקִרְבֵּנוּ וְיוֹשִׁעֵנוּ מִכַּף אֹיְבֵינוּ: **(ד)** וַיִּשְׁלַח הָעָם שִׁלֹה וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן בְּרִית ה' צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים וְשָׁם שְׁנֵי בְנֵי עֵלִי עִם אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים חָפְנִי וּפִינְחָס: **(ה)** וַיְהִי כְּבוֹא אֲרוֹן בְּרִית ה' אֶל הַמַּחֲנֶה וַיָּרִעוּ כָל יִשְׂרָאֵל תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתֵּהֹם הָאָרֶץ: **(ו)** וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים אֶת קוֹל הַתְּרוּעָה וַיֹּאמְרוּ מָה קוֹל הַתְּרוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּמַחֲנֵה הָעִבְרִים וַיֵּדְעוּ כִּי אֲרוֹן ה' בָּא אֶל הַמַּחֲנֶה: **(ז)** וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי אָמְרוּ בָּא אֱלֹהִים אֶל הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ אוֹי לָנוּ כִּי לֹא הָיְתָה כָזֹאת אֶתְמוֹל שִׁלְשֹׁם: **(ח)** אוֹי לָנוּ מִי יַצִּילֵנוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים הָאַדִּירִים הָאֵלֶּה אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמַּכִּים אֶת מִצְרַיִם בְּכָל מַכָּה בַּמִּדְבָּר:

בכל מכה במדבר. על ים סוף. ויונתן תרגם: ולעמיה עבד פרישן במדברא. ובספרי שנינו: שהפרשה הזו עירוב דברים, מי שאמר זה לא אמר זה, כשרין שבהם אמרו: מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה, והרשעים אמרו: אלה הם האלהים המכים את מצרים בכל מכה, כל מכות שהיו לו, על המצרים הביאם, אין לו עוד מכה מעתה:

(ט) הֶתְחַזְּקוּ וִהְיוּ לַאֲנָשִׁים פְּלִשְׁתִּים פֶּן תַּעַבְדוּ לָעִבְרִים כַּאֲשֶׁר עָבְדוּ לָכֶם וִהְיִיתֶם לַאֲנָשִׁים וְנִלְחַמְתֶּם: **(י)** וַיִּלָּחֲמוּ פְלִשְׁתִּים וַיִּנָּגֶף יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאָהָלָיו וַתְּהִי הַמַּכָּה גְדוֹלָה מְאֹד וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אֶלֶף רַגְלִי: **(יא)** וַאֲרוֹן אֱלֹהִים נִלְקָח וּשְׁנֵי בְנֵי עֵלִי מֵתוּ חָפְנִי וּפִינְחָס: **(יב)** וַיָּרָץ אִישׁ בִּנְיָמִן מֵהַמַּעֲרָכָה וַיָּבֹא שִׁלֹה בַּיּוֹם הַהוּא וּמַדָּיו קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל רֹאשׁוֹ:

איש בנימן. זה היה שאול, שחטף את הלוחות מיד גלית וברח לו:

(יג) וַיָּבוֹא וְהִנֵּה עֵלִי יֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא (יך) יַד דֶּרֶךְ מְצַפֶּה כִּי הָיָה לִבּוֹ חָרֵד עַל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְהָאִישׁ בָּא לְהַגִּיד בָּעִיר וַתִּזְעַק כָּל הָעִיר:

יד דרך מצפה. אצל יד הדרך היה מצפה:

(יד) וַיִּשְׁמַע עֵלִי אֶת קוֹל הַצְּעָקָה וַיֹּאמֶר מֶה קוֹל הֶהָמוֹן הַזֶּה וְהָאִישׁ מִהַר וַיָּבֹא וַיַּגֶּד לְעֵלִי: **(טו)** וְעֵלִי בֶּן תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה וְעֵינָיו קָמָה וְלֹא יָכוֹל לִרְאוֹת: **(טז)** וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל עֵלִי אָנֹכִי הַבָּא מִן הַמַּעֲרָכָה וַאֲנִי מִן הַמַּעֲרָכָה נַסְתִּי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר מֶה הָיָה הַדָּבָר בְּנִי: **(יז)** וַיַּעַן הַמְבַשֵּׂר וַיֹּאמֶר נָס יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים וְגַם מַגֵּפָה גְּדוֹלָה הָיְתָה בָעָם וְגַם שְׁנֵי בָנֶיךָ מֵתוּ חָפְנִי וּפִינְחָס וַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים נִלְקָחָה:
(פ) (יח) וַיְהִי כְּהַזְכִּירוֹ | אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מֵעַל הַכִּסֵּא אֲחֹרַנִּית בְּעַד | יַד הַשַּׁעַר וַתִּשָּׁבֵר מַפְרַקְתּוֹ וַיָּמָת כִּי זָקֵן הָאִישׁ וְכָבֵד וְהוּא שָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה:

מפרקתו. אפרקותיה, עצם הצואר:

(יט) וְכַלָּתוֹ אֵשֶׁת פִּינְחָס הָרָה לָלֶת וַתִּשְׁמַע אֶת הַשְּׁמֻעָה אֶל הִלָּקַח אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וּמֵת חָמִיהָ וְאִישָׁהּ וַתִּכְרַע וַתֵּלֶד כִּי נֶהְפְּכוּ עָלֶיהָ צִרֶיהָ:

ללת. על כרחו ׳ללדת׳ פירושו, ואין לו דמיון. ומנחם חברו בחלק ׳יללה׳, לפי שחבלי לידתה ביללה באו לה, ויסוד יללה, אין אות ביסודה אלא למ״ד לבדה: **נהפכו.** נשתנו מכדרכן, לכך מתה: **צריה.** צירי דלתי בטנה, קרדוני״ל בלע״ז:

(כ) וּכְעֵת מוּתָהּ וַתְּדַבֵּרְנָה הַנִּצָּבוֹת עָלֶיהָ אַל תִּירְאִי כִּי בֵן יָלָדְתְּ וְלֹא עָנְתָה וְלֹא שָׁתָה לִבָּהּ: **(כא)** וַתִּקְרָא לַנַּעַר אִי כָּבוֹד לֵאמֹר גָּלָה כָבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל אֶל הִלָּקַח אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאֶל חָמִיהָ וְאִישָׁהּ:

אי כבוד. אין כבוד, וכן (איוב כב ל): ימלט אי נקי, אין נקי: **אל הלקח.** כמו על הלקח, ואין צריך לזוזו מלשון אל, למי שיודע להבין דברו: **אל הלקח.** איטויור״ש לאישטריפו״ש בלע״ז: **ואל חמיה.** ואל הרעה הזאת, שמת חמיה ואישה:

(כב) וַתֹּאמֶר גָּלָה כָבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל כִּי נִלְקַח אֲרוֹן הָאֱלֹהִים: **(פ)**

נ״ך יומי – יום שלישי, א׳ (ר״ה) אייר

הילולת הרה״ק רבי מנחם־מענדל מויטבסק זיעוכי״א

שמואל־א פרק ה׳

(א) וּפְלִשְׁתִּים לָקְחוּ אֵת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיְבִאֻהוּ מֵאֶבֶן הָעֵזֶר אַשְׁדּוֹדָה: **(ב)** וַיִּקְחוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ בֵּית דָּגוֹן וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ אֵצֶל דָּגוֹן:

אצל דגון. דמות עשוי כדמות דג:

(ג) וַיַּשְׁכִּמוּ אַשְׁדּוֹדִים מִמָּחֳרָת וְהִנֵּה דָגוֹן נֹפֵל לְפָנָיו אַרְצָה לִפְנֵי אֲרוֹן הוי׳ וַיִּקְחוּ אֶת דָּגוֹן וַיָּשִׁבוּ אֹתוֹ לִמְקוֹמוֹ: **(ד)** וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר מִמָּחֳרָת וְהִנֵּה דָגוֹן נֹפֵל לְפָנָיו אַרְצָה לִפְנֵי אֲרוֹן הוי׳ וְרֹאשׁ דָּגוֹן וּשְׁתֵּי | כַּפּוֹת יָדָיו כְּרֻתוֹת אֶל הַמִּפְתָּן רַק דָּגוֹן נִשְׁאַר עָלָיו:

המפתן. אסקופה:

(ה) עַל כֵּן לֹא יִדְרְכוּ כֹהֲנֵי דָגוֹן וְכָל הַבָּאִים בֵּית דָּגוֹן עַל מִפְתַּן דָּגוֹן בְּאַשְׁדּוֹד עַד הַיּוֹם הַזֶּה: **(ס)** **(ו)** וַתִּכְבַּד יַד הוי׳ אֶל הָאַשְׁדּוֹדִים וַיְשֹׁמֵם וַיַּךְ אֹתָם (בעפלים) בַּטְּחֹרִים אֶת אַשְׁדּוֹד וְאֶת גְּבוּלֶיהָ:

וישמם. לשון שממה: **בטחורים.** חלחולת, כרכשא, מכת הנקב, עכברים נכנסין בנקביהם ושומטין בני מעיהם, ויוצאין:

(ז) וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי אַשְׁדּוֹד כִּי כֵן וְאָמְרוּ לֹא יֵשֵׁב אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עִמָּנוּ כִּי קָשְׁתָה יָדוֹ עָלֵינוּ וְעַל דָּגוֹן אֱלֹהֵינוּ: **(ח)** וַיִּשְׁלְחוּ וַיַּאַסְפוּ אֶת כָּל סַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים אֲלֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ גַּת יִסֹּב אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּסֹבּוּ אֶת אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: **(ס)** **(ט)** וַיְהִי אַחֲרֵי | הֵסַבּוּ אֹתוֹ וַתְּהִי יַד הוי׳ בָּעִיר מְהוּמָה גְּדוֹלָה מְאֹד וַיַּךְ אֶת אַנְשֵׁי הָעִיר מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל וַיִּשְׁתְּרוּ לָהֶם (עפלים) טְחֹרִים:

וישתרו. כמו ויסתרו, שהרי הוא במסורת כתובים שי״ן, ומפורשים בלשון סמ״ך, מכת בית הסתרים:

(י) וַיְשַׁלְּחוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיְהִי כְּבוֹא אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיִּזְעֲקוּ הָעֶקְרֹנִים לֵאמֹר הֵסַבּוּ אֵלַי אֶת אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לַהֲמִיתֵנִי וְאֶת עַמִּי: **(יא)** וַיִּשְׁלְחוּ וַיַּאַסְפוּ אֶת כָּל סַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ שַׁלְּחוּ אֶת אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשֹׁב לִמְקֹמוֹ וְלֹא יָמִית אֹתִי וְאֶת עַמִּי כִּי הָיְתָה מְהוּמַת מָוֶת בְּכָל הָעִיר כָּבְדָה מְאֹד יַד הָאֱלֹהִים שָׁם:

מהומת מות. כל מהומות על ידי רעם, וזה אביהן, (לקמן ז י): וירעם ה׳ בקול גדול (ביום ההוא) על פלשתים ויהומם, כך מפורש באגדת ׳שלשים ושתים מדות׳ דרבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי:

(יב) וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא מֵתוּ הֻכּוּ (בעפלים) בַּטְּחֹרִים וַתַּעַל שַׁוְעַת הָעִיר הַשָּׁמָיִם׃

נ"ך יומי – יום רביעי, ב' אייר
שמואל־א פרק ו'

(א) וַיְהִי אֲרוֹן יְהוָ֖ה בִּשְׂדֵ֣ה פְלִשְׁתִּ֑ים שִׁבְעָ֖ה חֳדָשִֽׁים׃ **(ב)** וַיִּקְרְא֤וּ פְלִשְׁתִּים֙ לַכֹּהֲנִ֣ים וְלַקֹּסְמִ֔ים לֵאמֹ֕ר מֶ֚ה נַּעֲשֶׂ֣ה לַאֲר֔וֹן יְהוָ֖ה הוֹדִיעֻ֑נוּ בַּמֶּ֥ה נְשַׁלְּחֶ֖נּוּ לִמְקוֹמֽוֹ׃

במה נשלחנו. באיזה ענין נשלחנו שלא יחרה אפו, וישוב חרונו ממנו:

(ג) וַיֹּ֣אמְר֔וּ אִם־מְשַׁלְּחִ֕ים אֶת־אֲר֖וֹן אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵל֑ אַל־תְּשַׁלְּח֣וּ אֹת֗וֹ רֵיקָ֛ם כִּ֥י הָשֵׁ֖ב תָּשִׁ֣יבוּ לוֹ֮ אָשָׁם֒ אָ֣ז תֵּרָפְא֗וּ וְנוֹדַ֤ע לָכֶם֙ לָמָ֣ה לֹא־תָס֥וּר יָד֖וֹ מִכֶּֽם׃

אשם. היכר דבר שאתם מודים שמעלתם בו: **אז.** תרפאו ונודע לכם. שהוא עשה, כי למה לא תסור ידו אז מכם:

(ד) וַיֹּ֣אמְר֔וּ מָ֚ה הָאָשָׁ֔ם אֲשֶׁ֥ר נָשִׁ֖יב לוֹ֑ וַיֹּ֣אמְר֔וּ מִסְפַּ֥ר סַרְנֵ֖י פְּלִשְׁתִּ֑ים חֲמִשָּׁ֕ה (עפלי) טְחֹרֵ֥י זָהָ֖ב וַחֲמִשָּׁ֣ה עַכְבְּרֵ֣י זָהָ֑ב כִּ֣י מַגֵּפָ֤ה אַחַת֙ לְכֻלָּ֔ם וּלְסַרְנֵיכֶֽם׃

סרני פלשתים. חמשה הם, כמה שנאמר (ביהושע יג ג): העזתי והאשדודי האשקלוני הגתי והעקרוני:

(ה) וַעֲשִׂיתֶ֞ם צַלְמֵ֣י (עפליכם) טְחֹרֵיכֶ֗ם וְצַלְמֵי֙ עַכְבְּרֵיכֶ֔ם הַמַּשְׁחִיתִ֖ם אֶת־הָאָ֑רֶץ וְנָתַתֶּ֤ם לֵאלֹהֵי֙ יִשְׂרָאֵ֔ל כָּבוֹד֙ אוּלַ֣י יָקֵ֔ל אֶת־יָד֕וֹ מֵֽעֲלֵיכֶ֥ם וּמֵעַ֖ל אַרְצְכֶֽם׃ **(ו)** וְלָמָ֣ה תְכַבְּד֔וּ אֶת־לִבְבְכֶ֕ם כַּאֲשֶׁ֥ר כִּבְּד֖וּ מִצְרַ֣יִם וּפַרְעֹ֑ה אֶת־לִבָּ֣ם הֲלוֹא֩ כַּאֲשֶׁ֨ר הִתְעַלֵּ֜ל בָּהֶ֗ם וַיְשַׁלְּח֥וּם וַיֵּלֵֽכוּ׃ **(ז)** וְעַתָּ֞ה קְח֣וּ וַעֲשׂ֗וּ עֲגָלָ֥ה חֲדָשָׁ֛ה אַחַ֖ת וּשְׁתֵּ֣י פָר֑וֹת עָל֣וֹת אֲשֶׁ֔ר לֹא־עָלָ֥ה עֲלֵיהֶ֖ם עֹ֑ל וַאֲסַרְתֶּ֤ם אֶת־הַפָּרוֹת֙ בָּעֲגָלָ֔ה וַהֲשִׁיבֹתֶ֥ם בְּנֵיהֶ֖ם מֵאַחֲרֵיהֶ֑ם הַבֵּיְתָֽה׃

עלות. מניקות: **אשר לא עלה עליהם עול.** כל זה לנסיון, שאין אלו ראויות למשוך, ועוד שגועות אחר בניהם, ואם יהא כח בארון שיוליכו אותו מאליהם, נדע שהוא עשה לנו:

(ח) וּלְקַחְתֶּ֗ם אֶת־אֲרוֹן֙ יְהוָ֔ה וְנִתַּתֶּ֥ם אֹת֛וֹ אֶל־הָעֲגָלָ֖ה וְאֶת־ | כְּלֵ֣י הַזָּהָ֑ב אֲשֶׁ֨ר הֲשֵׁבֹתֶ֤ם לוֹ֙ אָשָׁ֔ם תְּשִׂ֖ימוּ בָּאַרְגָּ֣ז מִצִּדּ֑וֹ וְשִׁלַּחְתֶּ֖ם אֹת֥וֹ וְהָלָֽךְ׃

בארגז. שקריניי"ו בלע"ז:

(ט) וּרְאִיתֶ֗ם אִם־דֶּ֚רֶךְ גְּבוּלוֹ֙ יַעֲלֶ֣ה בֵֽית־שֶׁ֔מֶשׁ הוּא֙ עָשָׂ֣ה לָ֔נוּ אֶת־הָרָעָ֥ה הַגְּדוֹלָ֖ה הַזֹּ֑את וְאִם־לֹ֣א וְיָדַ֔עְנוּ כִּ֣י לֹ֤א יָדוֹ֙ נָגְעָ֣ה בָּ֔נוּ מִקְרֶ֥ה הָיָ֖ה לָֽנוּ׃ **(י)** וַיַּעֲשׂ֣וּ הָאֲנָשִׁ֔ים כֵּ֖ן וַיִּקְח֣וּ שְׁתֵּי־פָר֑וֹת עָל֣וֹת וַיַּאַסְר֖וּם בָּעֲגָלָ֑ה וְאֶת־בְּנֵיהֶ֖ם כָּלְא֥וּ בַבָּֽיִת׃

כלו בבית. לשון כלא:

(יא) וַיִּשְׁמְעוּ אֶת אַרְוֹן הוי' אֶל הָעֲגָלָה וְאֵת הָאַרְגַּז וְאֵת עַכְבְּרֵי הַזָּהָב וְאֵת צַלְמֵי טְחֹרֵיהֶם: **(יב)** וַיִּשַּׁרְנָה הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ עַל דֶּרֶךְ בֵּית שֶׁמֶשׁ בִּמְסִלָּה אַחַת הָלְכוּ הָלוֹךְ וְגָעוֹ וְלֹא סָרוּ יָמִין וּשְׂמֹאול וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים הֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם עַד גְּבוּל בֵּית שָׁמֶשׁ:

וישרנה. הרי תיבה זו אנדרוגינוס, מלמד שאף הוולדות היו אומרים שירה: **רוני רוני השיטה התנופפי וכו', כדאיתא במסכת עבודה זרה (כד ב).** ולפי פשוטו, 'וישרנה', לשון 'ישר דרך', ישר היו הולכות: **הלך וגעו.** לשון צעקת בקר, געייה: **בית שמש.** ישראל היו שם:

(יג) וּבֵית שֶׁמֶשׁ קֹצְרִים קְצִיר חִטִּים בָּעֵמֶק וַיִּשְׂאוּ אֶת עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ אֶת הָאָרוֹן וַיִּשְׂמְחוּ לִרְאוֹת:

וישמחו לראות. היו מסתכלין היאך הוא בא לבדו, ומשמחתם נהגו בו קלות ראש, שלא היו מסתכלין בו באימה ודרך כבוד:

(יד) וְהָעֲגָלָה בָּאָה אֶל שְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית הַשִּׁמְשִׁי וַתַּעֲמֹד שָׁם וְשָׁם אֶבֶן גְּדוֹלָה וַיְבַקְּעוּ אֶת עֲצֵי הָעֲגָלָה וְאֶת הַפָּרוֹת הֶעֱלוּ עֹלָה לַהוי': **(ס) (טו)** וְהַלְוִיִּם הוֹרִידוּ | אֶת אֲרוֹן הוי' וְאֶת הָאַרְגַּז אֲשֶׁר אִתּוֹ אֲשֶׁר בּוֹ כְּלֵי זָהָב וַיָּשִׂמוּ אֶל הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה וְאַנְשֵׁי בֵית שֶׁמֶשׁ הֶעֱלוּ עֹלוֹת וַיְזִבְּחוּ זְבָחִים בַּיּוֹם הַהוּא לַהוי': **(טז)** וַחֲמִשָּׁה סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים רָאוּ וַיָּשֻׁבוּ עֶקְרוֹן בַּיּוֹם הַהוּא: **(ס) (יז)** וְאֵלֶּה טְחֹרֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הֵשִׁיבוּ פְּלִשְׁתִּים אָשָׁם לַהוי' לְאַשְׁדּוֹד אֶחָד לְעַזָּה אֶחָד לְאַשְׁקְלוֹן אֶחָד לְגַת אֶחָד לְעֶקְרוֹן אֶחָד: **(ס) (יח)** וְעַכְבְּרֵי הַזָּהָב מִסְפַּר כָּל עָרֵי פְלִשְׁתִּים לַחֲמֵשֶׁת הַסְּרָנִים מֵעִיר מִבְצָר וְעַד כְּפַר הַפְּרָזִי וְעַד | אָבֵל הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר הִנִּיחוּ עָלֶיהָ אֶת אֲרוֹן הוי' עֶד הַיּוֹם הַזֶּה בִּשְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית הַשִּׁמְשִׁי:

כפר הפרזי. כפר שאין לו חומה: **אבל הגדולה.** היא האבן הגדולה האמורה למעלה, שהלמ"ד באה במקום נו"ן, וכן 'נשכה' במקום 'לשכה', בספר נחמיה (יג ז), ומפני שאירע להם אבלות בדבר, קראה אבל:

(יט) וַיַּךְ בְּאַנְשֵׁי בֵית שֶׁמֶשׁ כִּי רָאוּ בַּאֲרוֹן הוי' וַיַּךְ בָּעָם שִׁבְעִים אִישׁ חֲמִשִּׁים אֶלֶף אִישׁ וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם כִּי הִכָּה הוי' בָּעָם מַכָּה גְדוֹלָה:

שבעים איש חמשים אלף איש. תרגם יונתן: **וקטל בסבי עמא שבעין גברא, ובקהלא חמשין אלפי גברא.** ורבותינו אמרו (סוטה לה ב): שבעים איש, שכל אחד היה שקול כחמשים אלף, או חמשים אלף איש, שכל אחד שקול כשבעים סנהדרין:

(כ) וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי בֵית שֶׁמֶשׁ מִי יוּכַל לַעֲמֹד לִפְנֵי הוי' הָאֱלֹהִים הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְאֶל מִי יַעֲלֶה מֵעָלֵינוּ: **(ס) (כא)** וַיִּשְׁלְחוּ מַלְאָכִים אֶל יוֹשְׁבֵי קִרְיַת יְעָרִים לֵאמֹר הֵשִׁבוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת אֲרוֹן הוי' רְדוּ הַעֲלוּ אֹתוֹ אֲלֵיכֶם:

נ"ך יומי – יום המישי, ג' אייר

שמואל־א פרק ז'

(א) וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי | קִרְיַת יְעָרִים וַיַּעֲלוּ֙ אֶת אֲרוֹן הוי' וַיָּבִאוּ אֹתוֹ אֶל בֵּית אֲבִינָדָב בַּגִּבְעָה וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנוֹ֙ קִדְּשׁוּ לִשְׁמֹר אֶת אֲרוֹן הוי': **(פ)**

קדשו. זמינו:

(ב) וַיְהִי֙ מִיּ֣וֹם שֶׁבֶת הָאָרוֹן֙ בְּקִרְיַ֣ת יְעָרִ֔ים וַיִּרְבּ֖וּ הַיָּמִ֑ים וַיִּֽהְיוּ֙ עֶשְׂרִ֣ים שָׁנָ֔ה וַיְנַהֲג֖וּ כָּל בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֑ל אַחֲרֵ֖י הוי': **(ס)**

מיום שבת הארון בקרית יערים. וראו הפורענות שבא עליהם בעון בית עלי, ואת הגבורה שעשה הקב"ה בפלשתים: **וינהו וגו' אחרי ה'.** על ידי שמואל, שהיה מחזר מעיר לעיר, ושופטם ומוכיחם: **וינהו.** לשון המשכה הוא, ולשון ארמי הוא: תתנהו לפולחני, וכן (יחזקאל ז יא): ולא נה בהם, אין בהם תועלת למושכם אל הטוב. ומנחם חברו, 'וינהו', לשון יללה, כמו (מיכה ב ד): נהי נהיה, וכן (יחזקאל שם): ולא נה בהם, ופירוש וינהו אחרי ה', שהתאבלו על מעשיהם הרעים, ושבו אחרי ה'. לשון אחר: וינהו, כמו (ירמיהו ג יז): ויתאספו ונקוו אליה כל העמים, מתרגמינן: ויתנהון למפלח בה כל עממיא, ויהיה מזה הענין גם כן (יחזקאל שם): ולא נה בהם, כענין שאמר (שם): לא מהם ולא מהמונם, ולא מנה שבהם, כלומר ולא מקבוץ שלהם (ספרים אחרים אינו):

(ג) וַיֹּ֤אמֶר שְׁמוּאֵל֙ אֶל כָּל בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל לֵאמֹ֖ר אִם בְּכָל לְבַבְכֶ֑ם אַתֶּ֞ם שָׁבִ֣ים אֶל הוי' הָסִ֙ירוּ אֶת אֱלֹהֵ֣י הַנֵּכָ֔ר מִתּוֹכְכֶ֖ם וְהָעַשְׁתָּרוֹת֙ וְהָכִ֣ינוּ לְבַבְכֶ֔ם אֶל הוי' וְעִבְדֻ֖הוּ לְבַדּ֑וֹ וְיַצֵּ֥ל אֶתְכֶ֛ם מִיַּ֥ד פְּלִשְׁתִּֽים: **(ד)** וַיָּסִ֙ירוּ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל אֶת הַבְּעָלִ֖ים וְאֶת הָעַשְׁתָּרֹ֑ת וַיַּעַבְד֖וּ אֶת הוי' לְבַדּֽוֹ: **(ס)** **(ה)** וַיֹּ֣אמֶר שְׁמוּאֵ֔ל קִבְצ֥וּ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵ֖ל הַמִּצְפָּ֑תָה וְאֶתְפַּלֵּ֥ל בַּעַדְכֶ֖ם אֶל הוי': **(ו)** וַיִּקָּבְצ֖וּ הַמִּצְפָּ֑תָה וַיִּשְׁאֲב֤וּ מַ֙יִם֙ וַיִּשְׁפְּכ֣וּ | לִפְנֵ֣י הוי' וַיָּצ֣וֹמוּ֩ בַיּ֨וֹם הַה֜וּא וַיֹּ֣אמְר֗וּ שָׁ֚ם חָטָ֣אנוּ לַהוי' וַיִּשְׁפֹּ֥ט שְׁמוּאֵ֖ל אֶת בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל בַּמִּצְפָּֽה:

וישאבו מים וישפכו. תרגם יונתן: ושפיכו לבהון בתיובתא כמיא קדם ה'. ולפי משמעו, אינו אלא סימן הכנעה, הרי אנו לפניך כמים הללו הנשפכין: **וישפט שמואל.** בין איש לרעהו, על עסקי ממון שביניהם, או על עסקי עבירה שעברו:

(ז) וַיִּשְׁמְע֣וּ פְלִשְׁתִּ֗ים כִּ֤י הִתְקַבְּצ֙וּ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל הַמִּצְפָּ֑תָה וַיַּעֲל֣וּ סַרְנֵ֤י פְלִשְׁתִּים֙ אֶל יִשְׂרָאֵ֔ל וַיִּשְׁמְע֥וּ בְּנֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל וַיִּרְא֖וּ מִפְּנֵ֥י פְלִשְׁתִּֽים: **(ח)** וַיֹּאמְר֥וּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל֙ אֶל שְׁמוּאֵ֔ל אַל תַּחֲרַ֥שׁ מִמֶּ֖נּוּ מִזְּעֹ֣ק אֶל הוי' אֱלֹהֵ֑ינוּ וְיוֹשִׁיעֵ֕נוּ מִיַּ֖ד פְּלִשְׁתִּֽים: **(ט)** וַיִּקַּ֣ח שְׁמוּאֵ֗ל טְלֵה֙ חָלָ֣ב אֶחָ֔ד (ויעלה) וַיַּעֲלֵ֥הוּ עוֹלָ֖ה כָּלִ֣יל לַהוי' וַיִּזְעַ֤ק שְׁמוּאֵל֙ אֶל הוי' בְּעַ֣ד יִשְׂרָאֵ֔ל וַיַּעֲנֵ֖הוּ הוי':

ויעלה עולה. ויעלה כתיב, נקבה היתה, מכאן למדו רבותינו: עולה נקבה כשרה בבמת יחיד, במסכת עבודה זרה (כד ב):

(י) וַיְהִי שְׁמוּאֵל֙ מַעֲלֶ֣ה הָעוֹלָ֔ה וּפְלִשְׁתִּ֖ים נִגְּשׁ֣וּ לַמִּלְחָמָ֑ה בְּיִשְׂרָאֵ֗ל וַיַּרְעֵם֩ הוי׳ | בְּקוֹל֨ גָּד֜וֹל בַּיּ֣וֹם הַה֗וּא עַל֙ פְּלִשְׁתִּ֔ים וַיְהֻמֵּ֖ם וַיִּנָּגְפ֥וּ לִפְנֵ֖י יִשְׂרָאֵֽל׃ **(יא)** וַיֵּֽצְא֣וּ אַנְשֵׁ֤י יִשְׂרָאֵל֙ מִן־הַמִּצְפָּ֔ה וַיִּרְדְּפ֥וּ אֶת־פְּלִשְׁתִּ֖ים וַיַּכּ֑וּם עַ֖ד מִתַּ֥חַת לְבֵֽית כָּֽר׃

מתחת לבית כר. מלרע לבית שרון:

(יב) וַיִּקַּ֤ח שְׁמוּאֵל֙ אֶ֣בֶן אַחַ֔ת וַיָּ֥שֶׂם בֵּין־הַמִּצְפָּ֖ה וּבֵ֣ין הַשֵּׁ֑ן וַיִּקְרָ֥א אֶת־שְׁמָ֖הּ אֶ֣בֶן הָעָ֑זֶר וַיֹּ֣אמֶר עַד־הֵ֔נָּה עֲזָרָ֖נוּ הוי׳׃

ובין השן. שן הסלע:

(יג) וַיִּכָּנְע֣וּ הַפְּלִשְׁתִּ֗ים וְלֹא־יָסְפ֤וּ עוֹד֙ לָב֣וֹא בִּגְב֣וּל יִשְׂרָאֵ֔ל וַתְּהִ֥י יַד־הוי׳ בַּפְּלִשְׁתִּ֖ים כֹּ֥ל יְמֵ֖י שְׁמוּאֵֽל׃ **(יד)** וַתָּשֻׁ֜בְנָה הֶעָרִ֗ים אֲשֶׁ֨ר לָֽקְח֤וּ פְלִשְׁתִּים֙ מֵאֵ֣ת יִשְׂרָאֵ֔ל | לְיִשְׂרָאֵ֖ל מֵעֶקְרוֹ֣ן וְעַד־גַּ֑ת וְאֶת־גְּבוּלָ֗ן הִצִּ֤יל יִשְׂרָאֵל֙ מִיַּ֣ד פְּלִשְׁתִּ֔ים וַיְהִ֥י שָׁל֖וֹם בֵּ֣ין יִשְׂרָאֵ֑ל וּבֵ֖ין הָאֱמֹרִֽי׃ **(טו)** וַיִּשְׁפֹּ֥ט שְׁמוּאֵ֖ל אֶת־יִשְׂרָאֵ֑ל כֹּ֖ל יְמֵ֥י חַיָּֽיו׃ **(טז)** וְהָלַ֡ךְ מִדֵּי֩ שָׁנָ֨ה׀ בְּשָׁנָ֜ה וְסָבַ֣ב׀ בֵּֽית־אֵ֗ל וְהַגִּלְגָּל֙ וְהַמִּצְפָּ֔ה וְשָׁפַ֖ט׀ אֶת־יִשְׂרָאֵ֑ל אֵ֥ת כָּל־הַמְּקוֹמוֹ֖ת הָאֵֽלֶּה׃ **(יז)** וּתְשׁוּבָתוֹ֙ הָרָמָ֣תָה׀ כִּי־שָׁ֣ם בֵּיתוֹ֮ וְשָׁם֒ שָׁפַ֣ט אֶת־יִשְׂרָאֵ֗ל וַיִּבֶן־שָׁ֛ם מִזְבֵּ֖חַ לַֽהוי׳׃ **(פ)**

נ"ך יומי – יום ששי, ד' אייר
שמואל־א פרק ח'

(א) וַיְהִי֙ כַּאֲשֶׁ֣ר זָקֵ֔ן שְׁמוּאֵ֖ל וַיָּ֣שֶׂם אֶת בָּנָ֑יו שֹׁפְטִ֖ים לְיִשְׂרָאֵֽל׃ **(ב)** וַיְהִ֞י שֵׁ֣ם בְּנ֗וֹ הַבְּכוֹר֙ יוֹאֵ֔ל וְשֵׁ֥ם מִשְׁנֵ֖הוּ אֲבִיָּ֑ה שֹׁפְטִ֖ים בִּבְאֵ֥ר שָֽׁבַע׃ **(ג)** וְלֹ֤א הָלְכ֙וּ בָּנָ֣יו בְּדַרְכָּ֔יו וַיִּטּ֥וּ אַחֲרֵ֖י הַבָּ֑צַע וַיִּקְח֥וּ שֹׁ֙חַד֙ וַיַּטּ֣וּ מִשְׁפָּֽט׃ **(פ)**

ויטו. הם עצמם: **ויטו.** דבר אחר, דהיינו המשפט. ורבותינו אמרו (שבת נו א): לא חטאו בני שמואל, אלא לא הלכו בדרכי אביהן, שהיה מחזר בכל מקומות ישראל ושופטן בעריהן, והם לא עשו כן, כדי להרבות שכר לחזניהם ולסופריהם:

(ד) וַיִּתְקַבְּצ֣וּ כֹ֣ל זִקְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל וַיָּבֹ֙אוּ֙ אֶל שְׁמוּאֵ֣ל הָרָמָתָ֔ה׃ **(ה)** וַיֹּ֣אמְר֔וּ אֵלָ֖יו הִנֵּ֣ה אַתָּ֣ה זָקַ֔נְתָּ וּבָנֶ֖יךָ לֹא הָלְכ֣וּ בִדְרָכֶ֑יךָ עַתָּ֗ה שִׂ֤ימָה לָּ֙נוּ֙ מֶ֣לֶךְ לְשָׁפְטֵ֔נוּ כְּכָל הַגּוֹיִֽם׃ **(ו)** וַיֵּ֣רַע הַדָּבָ֣ר בְּעֵינֵ֔י שְׁמוּאֵ֖ל כַּאֲשֶׁ֣ר אָמְר֑וּ תְּנָה לָּ֙נוּ֙ מֶ֣לֶךְ לְשָׁפְטֵ֔נוּ וַיִּתְפַּלֵּ֥ל שְׁמוּאֵ֖ל אֶל הוי׳׃ **(פ)**

וירע הדבר. לפי שאמרו לשפטנו ככל הגוים:

(ז) וַיֹּ֤אמֶר הוי׳ אֶל שְׁמוּאֵל֙ שְׁמַ֣ע בְּקוֹל֔ הָעָ֖ם לְכֹ֣ל אֲשֶׁ֣ר יֹאמְר֑וּ אֵלֶ֔יךָ כִּ֥י לֹא אֹתְךָ֖ מָאָ֣סוּ כִּֽי אֹתִ֥י מָאֲסוּ֙ מִמְּלֹ֣ךְ עֲלֵיהֶ֔ם׃ **(ח)** כְּכֹ֣ל הַמַּעֲשִׂ֗ים אֲשֶׁ֤ר עָשׂוּ֙ מִיּ֣וֹם הַעֲלֹתִ֔י אֹתָ֖ם מִמִּצְרַ֣יִם וְעַד־הַיּ֑וֹם וַיַּעַזְבֻ֙נִי֙ וַיַּעַבְד֣וּ אֱלֹהִ֔ים אֲחֵרִ֖ים כֵּ֥ן הֵ֛מָּה עֹשִׂ֥ים גַּם־לָֽךְ׃ **(ט)** וְעַתָּ֖ה שְׁמַ֣ע בְּקוֹלָ֑ם אַ֚ךְ כִּ֣י הָעֵ֔ד תָּעִ֥יד בָּהֶ֖ם וְהִגַּדְתָּ֣ לָהֶ֔ם מִשְׁפַּ֖ט הַמֶּ֥לֶךְ אֲשֶׁר־יִמְלֹ֥ךְ עֲלֵיהֶֽם׃ **(ס)**

העד תעיד בהם. התרה בהם, שתהא אימת מלכם עליהם:

(י) וַיֹּ֤אמֶר שְׁמוּאֵל֙ אֵ֚ת כָּל דִּבְרֵ֣י הוי׳ אֶל הָעָ֔ם הַשֹּׁאֲלִ֖ים מֵאִתּ֣וֹ מֶֽלֶךְ׃ **(ס)** **(יא)** וַיֹּ֕אמֶר זֶ֚ה יִהְיֶ֣ה מִשְׁפַּ֔ט הַמֶּ֖לֶךְ אֲשֶׁ֣ר יִמְלֹ֣ךְ עֲלֵיכֶ֑ם אֶת בְּנֵיכֶם֙ יִקַּ֣ח וְשָׂ֣ם לוֹ֔ בְּמֶרְכַּבְתּ֖וֹ וּבְפָרָשָׁ֑יו וְרָצ֥וּ לִפְנֵ֖י מֶרְכַּבְתּֽוֹ׃ **(יב)** וְלָשׂ֤וּם לוֹ֙ שָׂרֵ֣י אֲלָפִ֔ים וְשָׂרֵ֖י חֲמִשִּׁ֑ים וְלַחֲרֹ֥שׁ חֲרִישׁ֛וֹ וְלִקְצֹ֥ר קְצִירֹ֖ו וְלַעֲשׂ֣וֹת כְּלֵ֣י מִלְחַמְתּ֔וֹ וּכְלֵ֖י רִכְבּֽוֹ׃

ולעשות כלי מלחמתו. לעשות אותם אומנים ונפחים ונגרים:

(יג) וְאֶת בְּנוֹתֵיכֶ֣ם יִקַּ֔ח לְרַקָּח֥וֹת וּלְטַבָּחֹ֖ות וּלְאֹפֹֽות׃

לרקחות. מתקנות מרקחים ובשמים, לתמרוקי נשיו:

(יד) וְאֶת שְׂדֹתֵיכֶ֣ם וְאֶת כַּרְמֵיכֶ֗ם וְזֵיתֵיכֶם֙ הַטּוֹבִ֣ים יִקַּ֔ח וְנָתַ֖ן לַעֲבָדָֽיו׃ **(טו)** וְזַרְעֵיכֶ֥ם וְכַרְמֵיכֶ֖ם יַעְשֹׂ֑ר וְנָתַ֖ן לְסָרִיסָ֥יו וְלַעֲבָדָֽיו׃ **(טז)** וְאֶת עַבְדֵיכֶם֩ וְאֶת שִׁפְחֹתֵיכֶ֨ם וְאֶת בַּחוּרֵיכֶ֜ם הַטּוֹבִ֗ים וְאֶת חֲמוֹרֵיכֶם֙ יִקַּ֔ח וְעָשָׂ֖ה לִמְלַאכְתּֽוֹ׃ **(יז)** צֹאנְכֶ֖ם יַעְשֹׂ֑ר וְאַתֶּ֥ם תִּהְי֖וּ לֹ֥ו לַעֲבָדִֽים׃ **(יח)** וּזְעַקְתֶּ֣ם בַּיּ֔וֹם מִלִּפְנֵ֖י הַהֽוּא

מַלְכְּכֶם אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם לָכֶם וְלֹא יַעֲנֶה יהוה אֶתְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא: **(יט)** וַיְמָאֲנוּ הָעָם לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמְרוּ לֹא כִּי אִם מֶלֶךְ יִהְיֶה עָלֵינוּ: **(כ)** וְהָיִינוּ גַּם אֲנַחְנוּ כְּכָל הַגּוֹיִם וּשְׁפָטָנוּ מַלְכֵּנוּ וְיָצָא לְפָנֵינוּ וְנִלְחַם אֶת מִלְחֲמֹתֵנוּ: **(כא)** וַיִּשְׁמַע שְׁמוּאֵל אֵת כָּל דִּבְרֵי הָעָם וַיְדַבְּרֵם בְּאָזְנֵי יהוה: **(פ)** **(כב)** וַיֹּאמֶר יהוה אֶל שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹלָם וְהִמְלַכְתָּ לָהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל לְכוּ אִישׁ לְעִירוֹ: **(פ)**

נ״ך יומי – שבת־קדש פרשת תזריע־מצורע, ה׳ אייר
שמואל־א פרק ט׳

(א) וַיְהִי אִישׁ (מבן) (ימין) מִבִּנְיָמִין וּשְׁמוֹ קִישׁ בֶּן אֲבִיאֵ֖ל בֶּן צְרוֹר בֶּן בְּכוֹרַת בֶּן אֲפִיחַ בֶּן אִישׁ יְמִינִי גִּבּוֹר חָיִל: **(ב)** וְלוֹ הָיָה בֵּן וּשְׁמוֹ שָׁא֣וּל בָּח֔וּר וְטוֹב וְאֵין אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ מִשִּׁכְמוֹ וָמַעְלָה גָּבֹהַ מִכֹּל הָעָם: **(ג)** וַתֹּאבַדְנָה֙ הָאֲתֹנֹ֣ת לְקִ֔ישׁ אֲבִ֖י שָׁא֑וּל וַיֹּ֤אמֶר קִישׁ֙ אֶל שָׁא֣וּל בְּנ֔וֹ קַח נָ֣א אִתְּךָ֔ אֶת אַחַ֖ד מֵהַנְּעָרִ֑ים וְק֥וּם לֵ֖ךְ בַּקֵּ֥שׁ אֶת הָאֲתֹנֹֽת: **(ד)** וַיַּעֲבֹ֞ר בְּהַ֣ר אֶפְרַ֗יִם וַיַּעֲבֹר֙ בְּאֶ֣רֶץ שָׁלִשָׁ֔ה וְלֹ֥א מָצָ֖אוּ וַיַּעַבְרוּ֙ בְּאֶ֣רֶץ שַׁעֲלִ֔ים וְאַ֖יִן וַיַּעֲבֹ֣ר בְּאֶ֣רֶץ יְמִינִ֑י וְלֹ֖א מָצָֽאוּ: **(ה)** הֵ֗מָּה בָּ֤אוּ בְאֶ֙רֶץ צ֔וּף וְשָׁא֖וּל אָמַ֣ר לְנַעֲר֑וֹ אֲשֶׁ֤ר עִמּוֹ֙ לְכָ֣ה וְנָשׁ֔וּבָה פֶּן יֶחְדַּ֥ל אָבִ֖י מִן הָאֲתֹנֹ֑ת וְדָאַ֖ג לָֽנוּ:

בארץ צוף. בארעא דבה נביא: **צוף.** כמו ׳צופה׳: **פן יחדל אבי מן האתונות.** שתגדל דאגה שלנו עליו, עד שישכח את האתונות: **ודאג.** איטוביטאר״ה בלע״ז:

(ו) וַיֹּ֣אמֶר לוֹ֮ הִנֵּה־נָ֣א אִישׁ אֱלֹהִים֒ בָּעִ֣יר הַזֹּ֔את וְהָאִ֥ישׁ נִכְבָּ֖ד כֹּ֣ל אֲשֶׁר־יְדַבֵּ֑ר בּ֤וֹא יָבוֹא֙ עַתָּ֣ה נֵלְכָ֔ה שָׁ֖ם אוּלַ֣י יַגִּ֑יד לָ֨נוּ֙ אֶת־דַּרְכֵּ֔נוּ אֲשֶׁ֥ר הָלַ֖כְנוּ עָלֶֽיהָ:

את דרכנו. מעשה האתונות מה נהיתה בם, שבשבילם הלכנו את כל הדרך הזה:

(ז) וַיֹּ֣אמֶר שָׁא֔וּל לְנַעֲר֖וֹ וְהִנֵּה֙ נֵלֵ֔ךְ וּמַה־נָּבִ֖יא לָאִ֑ישׁ כִּ֣י הַלֶּ֤חֶם אָזַל֙ מִכֵּלֵ֔ינוּ וּתְשׁוּרָ֕ה אֵ֥ין לְהָבִ֖יא לְאִ֣ישׁ הָאֱלֹהִ֑ים מָ֥ה אִתָּֽנוּ:

ומה נביא לאיש. תרגם יונתן: **אם מקבל ממון, מה נעול לגברא.** לא היה שאול מכיר במעשיו של שמואל, וסבר שישאל שכר: **ותשורה.** תרגם יונתן: **ומדעם דכשר, לשון יושר.** ומנחם פירש: ׳תשורה׳, לשון תקרובת, ראות פני מלך ואדם חשוב, לשון אשורנו (במדבר כד יז), ונראין דבריו:

(ח) וַיֹּ֣סֶף הַנַּ֔עַר לַעֲנ֖וֹת אֶת־שָׁא֑וּל וַיֹּ֣אמֶר הִנֵּ֗ה נִמְצָ֤א בְיָדִי֙ רֶ֣בַע שֶׁ֣קֶל כֶּ֔סֶף וְנָתַתִּי֙ לְאִ֣ישׁ הָאֱלֹהִ֔ים וְהִגֵּ֥ד לָ֖נוּ אֶת־דַּרְכֵּֽנוּ:

רבע שקל. זוזא חדא דכספא:

(ט) לְפָנִ֗ים | בְּיִשְׂרָאֵל֙ כֹּ֣ה אָמַ֔ר הָאִישׁ֙ בְּלֶכְתּ֔וֹ לִדְרוֹ֖שׁ אֱלֹהִ֑ים לְכ֣וּ וְנֵלְכָ֔ה עַד־הָרֹאֶ֖ה כִּ֣י לַנָּבִ֔יא הַיּ֖וֹם יִקָּרֵ֣א לְפָנִ֔ים הָרֹאֶֽה:

לפנים בישראל. הסופר כתב זאת, ואין זה מדברי נער שאול: **כי לנביא היום.** למי שקורים אותו נביא היום, היו קורים לפנים ׳רואה׳:

(י) וַיֹּ֣אמֶר שָׁא֔וּל לְנַעֲר֖וֹ טוֹב֙ דְּבָרֶ֔ךָ לְכָ֖ה | נֵלֵ֑כָה וַיֵּלְכוּ֙ אֶל־הָעִ֔יר אֲשֶׁ֥ר שָׁ֖ם אִ֥ישׁ הָאֱלֹהִֽים: **(יא)** הֵ֗מָּה עֹלִים֙ בְּמַעֲלֵ֣ה הָעִ֔יר וְהֵ֣מָּה מָצְא֔וּ נְעָר֖וֹת יֹצְא֣וֹת לִשְׁאֹ֑ב מַ֔יִם וַיֹּאמְר֥וּ לָהֶ֖ן הֲיֵ֥שׁ בָּזֶ֖ה הָרֹאֶֽה: **(יב)** וַתַּעֲנֶ֨ינָה אוֹתָ֜ם וַתֹּאמַ֗רְנָה יֵ֚שׁ הִנֵּ֣ה לְפָנֶ֔יךָ מַהֵ֖ר |

עַתָּה כִּי הַיּוֹם֙ בָּ֣א לָעִ֔יר כִּי֩ זֶ֨בַח הַיּ֜וֹם לָעָ֗ם בַּבָּמָה׃ **(יג)** כְּבֹאֲכֶם֙ הָעִ֔יר כֵּן֙ תִּמְצְאוּן֔ אֹת֖וֹ בְּטֶ֣רֶם יַעֲלֶ֤ה הַבָּמָ֙תָה֙ לֶֽאֱכֹ֔ל כִּ֣י לֹ֤א יֹאכַל֙ הָעָ֔ם עַד֙ בֹּא֔וֹ כִּ֥י הוּא֙ יְבָרֵ֣ךְ הַזֶּ֔בַח אַחֲרֵי֙ כֵּ֣ן יֹאכְל֔וּ הַקְּרֻאִ֖ים וְעַתָּ֣ה עֲל֑וּ כִּי֙ אֹת֣וֹ כְהַיּ֔וֹם תִּמְצְאֻ֖ן אֹתֽוֹ׃

כבואכם העיר כן וגו׳. מאריכות היו בדברים, כדי להסתכל ביופיו של שאול: **הבמתה.** תרגם יונתן: **לבית אסחרותא.** משחרבה שילה הותרו הבמות, והיו מקריבין שלמים בבמה, ואוכלים יחד: **כי הוא יברך הזבח.** תרגם יונתן: ׳ארי הוא פריס מזונא׳, בוצע על המזון, על השלמים מברכין באכילתם: ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול את הזבח: **כהיום.** כאשר היום קיים:

(יד) וַיַּעֲל֖וּ הָעִ֑יר הֵ֣מָּה בָאִ֗ים בְּתוֹךְ֙ הָעִ֔יר וְהִנֵּ֥ה שְׁמוּאֵ֖ל יֹצֵ֣א לִקְרָאתָ֑ם לַעֲלוֹת֙ הַבָּמָֽה׃ **(ס)** **(טו)** וַֽיהוָ֗ה גָּלָ֤ה אֶת אֹזֶן֙ שְׁמוּאֵ֔ל יוֹם֙ אֶחָ֔ד לִפְנֵ֥י בוֹא֖ שָׁא֣וּל לֵאמֹֽר׃ **(טז)** כָּעֵ֣ת | מָחָ֗ר אֶשְׁלַ֤ח אֵלֶ֙יךָ֙ אִ֣ישׁ מֵאֶ֣רֶץ בִּנְיָמִ֔ן וּמְשַׁחְתֹּ֖ו לְנָגִ֣יד֑ עַל֙ עַמִּ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וְהוֹשִׁ֗יעַ אֶת עַמִּי֙ מִיַּ֣ד פְּלִשְׁתִּ֔ים כִּ֣י רָאִ֔יתִי אֶת עַמִּ֖י כִּ֣י בָ֑אָה צַעֲקָתֹ֖ו אֵלָֽי׃ **(יז)** וּשְׁמוּאֵ֖ל רָאָ֣ה אֶת שָׁא֑וּל וַֽיהוָ֗ה עָנָ֤הוּ הִנֵּה֙ הָאִ֣ישׁ אֲשֶׁ֔ר אָמַ֥רְתִּי אֵלֶ֖יךָ זֶ֣ה יַעְצֹ֔ר בְּעַמִּֽי׃

יעצר בעמי. ימשול, (ספרים אחרים אינו) כמו (דברים לב לו): **עצור ועזוב.** כך דרך המושל, לעצור העם במלחמה, שלא יתפזרו ולא יתפשטו זה מזה, ולעצור בכל אחד מעשות רעה. בלשוננו קורין ׳מעצור׳, קירשטני״ר בלע״ז:

(יח) וַיִּגַּ֥שׁ שָׁא֛וּל אֶת שְׁמוּאֵ֖ל בְּתוֹךְ֙ הַשָּׁעַ֔ר וַיֹּ֣אמֶר֔ הַגִּ֥ידָה נָּ֖א לִ֑י אֵ֖י זֶ֥ה בֵּית֙ הָרֹאֶ֔ה׃

ויגש. תרגם יונתן: וערע:

(יט) וַיַּ֤עַן שְׁמוּאֵל֙ אֶת שָׁא֔וּל וַיֹּ֣אמֶר֔ אָנֹכִ֖י הָרֹאֶ֑ה עֲלֵ֤ה לְפָנַי֙ הַבָּמָ֔ה וַאֲכַלְתֶּ֥ם עִמִּ֖י הַיּ֑וֹם וְשִׁלַּחְתִּ֣יךָ֔ בַּבֹּ֖קֶר וְכֹ֥ל אֲשֶׁר֙ בְּלִבְבֶ֔ךָ אַגִּ֥יד לָֽךְ׃ **(כ)** וְלָאֲתֹנֹ֣ת הָאֹבְדֹ֗ת לְךָ֙ הַיּ֔וֹם שְׁלֹשֶׁ֖ת הַיָּמִ֑ים אַל תָּ֣שֶׂם אֶת לִבְּךָ֔ לָהֶ֖ם כִּי נִמְצְא֥וּ וּלְמִי֙ כָּל חֶמְדַּ֣ת יִשְׂרָאֵ֔ל הֲלוֹא֙ לְךָ֔ וּלְכֹ֖ל בֵּ֥ית אָבִֽיךָ׃

ולמי כל חמדת ישראל. כאן בא לרמוז לו דבר המלוכה:

(כא) וַיַּ֣עַן שָׁא֔וּל וַיֹּאמֶ֕ר הֲלוֹא֙ בֶּן יְמִינִ֣י אָנֹכִ֔י מִקַּטֹּנֵ֖י שִׁבְטֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל וּמִשְׁפַּחְתִּי֙ הַצְּעִרָ֣ה מִכֹּ֔ל מִשְׁפְּח֖וֹת שִׁבְטֵ֣י בִנְיָמִ֑ן וְלָמָ֤ה דִבַּרְתָּ֙ אֵלַ֣י כַּדָּבָ֔ר הַזֶּ֖ה׃ **(ס)** **(כב)** וַיִּקַּ֤ח שְׁמוּאֵל֙ אֶת שָׁא֔וּל וְאֶת נַעֲרֹ֖ו וַיְבִיאֵ֑ם לִשְׁכָּתָ֗ה וַיִּתֵּ֤ן לָהֶם֙ מָקוֹם֙ בְּרֹ֣אשׁ הַקְּרוּאִ֔ים וְהֵ֖מָּה כִּשְׁלֹשִׁ֥ים אִֽישׁ׃

בראש הקרואים. במקום מסיבת הגדולים, כי בדרך מסיבתן היה ניכר איזה מקום מיסב הגדול:

(כג) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל֮ לַטַּבָּח֒ תְּנָה֙ אֶת הַמָּנָ֔ה אֲשֶׁ֥ר נָתַ֖תִּי לָ֑ךְ אֲשֶׁ֥ר אָמַ֛רְתִּי אֵלֶ֖יךָ שִׂ֥ים אִתָּ֖ה עִמָּֽךְ׃

אשר אמרתי אליך. לפי שידע שמואל שיבא שאול, צוה לתת לו מנה יפה לצרכו:

(כד) וַיָּ֤רֶם הַטַּבָּח֙ אֶת הַשּׁ֔וֹק וְהָעֶלְיָ֖ה וַיָּ֥שֶׂם | לִפְנֵ֣י שָׁא֑וּל וַיֹּ֣אמֶר הִנֵּ֤ה הַנִּשְׁאָר֙ שִׂ֣ים לְפָנֶ֔יךָ אֱכֹ֖ל כִּ֣י לַמּוֹעֵ֑ד שֻׁמ֣וּר לְךָ֔ לֵאמֹ֕ר הָעָ֖ם | קָרָ֣אתִי וַיֹּאכַל שָׁא֥וּל עִם שְׁמוּאֵ֖ל בַּיּ֥וֹם הַהֽוּא׃

את השוק והעליה. את השוק והירך שעליה: **הנה הנשאר.** מן המוות של הקרואים, והוצב לבד לצרכך: **שים לפניך אכול.** בפרק אחרון דזבחים (קכ א): קיימא לן חזה ושוק בבמה גדולה, ואין חזה ושוק בבמה קטנה, לפיכך הותר לאכול לשאול: **כי למועד שמור.** כי למועד האכילה היה השוק הזה שמור לצרכך: **לאמר העם קראתי.** אמירתי היתה לטבח העם, קראתי לסעודה, ויודע אני מספרם, והזהר במנותם, ונתתי לו המנות למספרם, וזו שמורה לצורכך:

(כה) וַיֵּרְד֥וּ מִֽן־הַבָּמָ֖ה הָעִ֑ירָה וַיְדַבֵּ֥ר עִם שָׁא֖וּל עַל הַגָּֽג׃

וידבר עם שאול על הגג. מוכיחו ומלמדו ליראה את הקב"ה:

(כו) וַיַּשְׁכִּ֣מוּ וַיְהִ֔י כַּעֲל֥וֹת הַשַּׁחַ֖ר וַיִּקְרָ֣א שְׁמוּאֵ֣ל אֶל שָׁא֑וּל֮ (הגג) הַגָּגָה֒ לֵאמֹ֗ר קוּמָה֙ וַאֲשַׁלְּחֲךָ֔ וַיָּ֥קָם שָׁא֖וּל וַיֵּצְא֣וּ שְׁנֵיהֶ֑ם הוּא֙ וּשְׁמוּאֵ֣ל הַחֽוּצָה׃ **(כז)** הֵ֣מָּה יוֹרְדִ֗ים בִּקְצֵה֙ הָעִ֔יר וּשְׁמוּאֵל֙ אָמַ֣ר אֶל שָׁא֔וּל אֱמֹ֥ר לַנַּ֖עַר וְיַעֲבֹ֣ר לְפָנֵ֑ינוּ וַיַּעֲבֹ֔ר וְאַתָּ֥ה עֲמֹ֖ד כַּיּ֥וֹם וְאַשְׁמִיעֲךָ֛ אֶת דְּבַ֥ר אֱלֹהִ֖ים׃ **(פ)**

ויעבר לפנינו. וילך ברחוק ממנו, ולא ישמע את דברינו. ויעבר. הנער לפניהם, ולשאול אמר: ואתה עמוד עמדי:

פרק משנה שבועי

סנהדרין פרק ג׳

א. דִּינֵי מָמוֹנוֹת, בִּשְׁלֹשָׁה. זֶה בּוֹרֵר לוֹ אֶחָד וְזֶה בּוֹרֵר לוֹ אֶחָד, וּשְׁנֵיהֶן בּוֹרְרִין לָהֶן עוֹד אֶחָד, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, שְׁנֵי דַיָּנִין בּוֹרְרִין לָהֶן עוֹד אֶחָד. זֶה פּוֹסֵל דַּיָּנוֹ שֶׁל זֶה וְזֶה פּוֹסֵל דַּיָּנוֹ שֶׁל זֶה, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵימָתַי, בִּזְמַן שֶׁמֵּבִיא עֲלֵיהֶן רְאָיָה שֶׁהֵן קְרוֹבִין אוֹ פְּסוּלִין, אֲבָל אִם הָיוּ כְּשֵׁרִים אוֹ מֻמְחִין, אֵינוֹ יָכוֹל לְפָסְלָן. זֶה פּוֹסֵל עֵדָיו שֶׁל זֶה וְזֶה פּוֹסֵל עֵדָיו שֶׁל זֶה, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵימָתַי, בִּזְמַן שֶׁהוּא מֵבִיא עֲלֵיהֶם רְאָיָה שֶׁהֵן קְרוֹבִים אוֹ פְּסוּלִים. אֲבָל אִם הָיוּ כְּשֵׁרִים, אֵינוֹ יָכוֹל לְפָסְלָן:

ר"ע מברטנורה

זֶה בּוֹרֵר לוֹ אֶחָד. אֶחָד מֵהַבַּעֲלֵי דִּינִין בּוֹרֵר לוֹ דַּיָּן אֶחָד לְדוּנוֹ וּלְהַפִּךְ בִּזְכוּתוֹ, וְכֵן הַשֵּׁנִי בּוֹרֵר לוֹ דַּיָּן אֶחָד. וּשְׁנֵי הַבַּעֲלֵי דִּינִים בְּיַחַד בּוֹרְרִים לָהֶם עוֹד דַּיָּן שְׁלִישִׁי, וּמִתּוֹךְ כָּךְ יֵצֵא דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, דְּצָיְתֵי בַּעֲלֵי דִּינִים דִּינָא וְאָמְרֵי קוּשְׁטָא קָא דָיְנֵי לָן, דְּסָבַר הַחַיָּב הֵרֵי אֲנִי בְּעַצְמִי בָּרַרְתִּי הָאֶחָד וְאִם הָיָה יָכוֹל לְהַפִּךְ בִּזְכוּתִי הָיָה מְהַפֵּךְ. וְהַדַּיָּן הַשְּׁלִישִׁי בְּעַצְמוֹ נוֹחַ לוֹ לְהַפֵּךְ בִּזְכוּת שְׁנֵיהֶם, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁנֵיהֶם בָּרְרוּ אוֹתוֹ: **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים שְׁנֵי הַדַּיָּנִים בּוֹרְרִים לָהֶם אֶחָד.** בְּלֹא דַּעַת הַבַּעֲלֵי דִּינִים. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לִבּוֹ שֶׁל זֶה הַשְּׁלִישִׁי נוֹטֶה אֵצֶל אֶחָד מֵהֶן. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים: **זֶה פּוֹסֵל דַּיָּנוֹ שֶׁל זֶה.** יָכוֹל הוּא לוֹמַר לֹא אָדוּן לְפָנֶיךָ בֵּית דִּין שֶׁבָּרַרְתָּ: **בִּזְמַן שֶׁמֵּבִיא עֲלֵיהֶן רְאָיָה.** שֶׁזֶּה מֵבִיא רְאָיָה עַל דַּיָּן שֶׁבָּרַר זֶה, לְפָסְלוֹ: **אֲבָל אִם הֵם כְּשֵׁרִים וּמֻמְחִים.** הָכִי קָאָמַר, אֲבָל אִם הָיוּ כְּשֵׁרִים שֶׁאֵינָן לֹא קְרוֹבִים וְלֹא פְּסוּלִים, אַף עַל פִּי שֶׁהֵם יוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת נַעֲשׂוּ כְּמֻמְחִין וְאֵינוֹ יָכוֹל לְפָסְלָן. וּפְסַק הַהֲלָכָה בָּזֶה, כְּשֶׁקִּבְּלוּ בַּעֲלֵי הַדִּין מִי שֶׁיָּדִין לָהֶם בֵּין יָחִיד בֵּין רַבִּים, וּפָסַק עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין, דִּינוֹ דִּין וְאֵין סוֹתְרִין דִּינוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מֻמְחֶה לָרַבִּים. וְאִם נוֹדַע שֶׁטָּעָה, אִם בִּדְבַר מִשְׁנָה טָעָה אוֹ בְּדָבָר הַמְפֹרָשׁ בַּגְּמָרָא, מַחֲזִירִים הַדָּבָר כְּשֶׁהָיָה וְדָנִין בּוֹ כַּהֲלָכָה. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיר, כְּגוֹן שֶׁהָלַךְ זֶה שֶׁנָּטַל הַמָּמוֹן שֶׁלֹּא כַדִּין לִמְדִינַת הַיָּם, פָּטוּר הַדַּיָּן מִלְּשַׁלֵּם מֵאַחַר שֶׁקִּבְּלוּהוּ עֲלֵיהֶם, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁגָּרַם לְהַזִּיק, לֹא נִתְכַּוֵּן לְהַזִּיק. וְאִם טָעָה בְּשִׁקּוּל הַדַּעַת, וְהוּא בְּדָבָר שֶׁנֶּחְלְקוּ בּוֹ תַּנָּאִים אוֹ אָמוֹרָאִים אוֹ גְּאוֹנִים, וְסוּגְיָא דְּעָלְמָא כְּחַד מִנַּיְהוּ וְדָן זֶה הַדַּיָּן כְּדִבְרֵי אוֹתוֹ הַגָּאוֹן שֶׁאֵין סוּגִית הָעוֹלָם כְּמוֹתוֹ, אִם לֹא נָשָׂא וְנָתַן בַּיָּד יַחֲזֹר הַדִּין, וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיר יְשַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ, וְאִם נָשָׂא וְנָתַן בַּיָּד, מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי וְיְשַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ. וְדַיָּן שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אוֹתוֹ בַּעֲלֵי הַדִּין אֶלָּא שֶׁעָמַד מֵאֵלָיו אוֹ מִנָּה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ אוֹ קְצָת זְקֵנֵי הַקָּהָל הֶעֱמִידוּהוּ, אִם אֵינוֹ מֻמְחֶה לָרַבִּים, אַף עַל פִּי שֶׁנָּטַל רְשׁוּת מֵרֹאשׁ הַגּוֹלָה, אֵין דִּינָיו דִּין, בֵּין טָעָה בֵּין לֹא טָעָה, וְאֵינוֹ בִּכְלַל הַדַּיָּנִין אֶלָּא בִּכְלַל בַּעֲלֵי זְרוֹעַ, וְכָל אֶחָד מִבַּעֲלֵי דִּינִין אִם רָצָה סוֹתֵר דִּינוֹ וְחוֹזֵר וְדָן בִּפְנֵי בֵית דִּין. וְאִם טָעָה וְלֹא נָשָׂא וְנָתַן בַּיָּד יַחֲזִיר הַדִּין, וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיר יְשַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ כְּדִין כָּל גּוֹרֵם לְהַזִּיק, וְאִם נָשָׂא וְנָתַן בַּיָּד יְשַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ וְחוֹזֵר וְנוֹטֵל מִבַּעַל דִּין זֶה שֶׁנָּתַן לוֹ שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה. וּמֻמְחֶה לָרַבִּים שֶׁקִּבְּלוּ אוֹתוֹ בַּעֲלֵי דִּינִים אוֹ שֶׁנָּטַל רְשׁוּת מֵרֹאשׁ גּוֹלָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אוֹתוֹ בַּעֲלֵי דִּינִים, הוֹאִיל וְהוּא מֻמְחֶה, אִם טָעָה בֵּין בִּדְבַר מִשְׁנָה בֵּין בְּשִׁקּוּל הַדַּעַת וְאִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיר הַדִּין, פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם. וּמֻמְחֶה שֶׁנָּטַל רְשׁוּת מֵרֹאשׁ גּוֹלָה יֵשׁ לוֹ לָכוֹף לְבַעֲלֵי

הַדִּין שֶׁיָּדוּנוּ לְפָנָיו, בֵּין רָצוּ בֵּין לֹא רָצוּ, בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּץ לָאָרֶץ. וּמִי שֶׁנָּטַל רְשׁוּת מִן הַנָּשִׂיא שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ יָכוֹל לָכוֹף לְבַעֲלֵי הַדִּין אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּלְבָד. וּמֻמְחֶה הוּא מִי שֶׁלָּמַד בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְשֶׁבְּעַל פֶּה וְיוֹדֵעַ לִסְבֹּר לְהַקִּישׁ וּלְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר [הוּא הַנִּקְרָא מֻמְחֶה]. וּכְשֶׁהוּא נִכָּר וְיָדוּעַ וְיָצָא טִבְעוֹ אֶל אֲנָשִׁי דּוֹרוֹ, נִקְרָא מֻמְחֶה לָרַבִּים, וְהוּא יָכוֹל לָדוּן יְחִידִי וַאֲפִלּוּ לֹא נָקַט רְשׁוּת מֵרֹאשׁ הַגּוֹלָה: **זֶה פּוֹסֵל עֵדָיו שֶׁל זֶה.** פְּלוּגְתַיְהוּ דְּרַבִּי מֵאִיר וְרַבָּנָן מוֹקֵי לַהּ בַּגְּמָרָא, כְּשֶׁאָמַר בַּעַל דִּין יֵשׁ לִי שְׁתֵּי כִתֵּי עֵדִים בְּדָבָר, וְהֵבִיא כַּת רִאשׁוֹנָה, וְעָמַד בַּעַל דִּין שֶׁכְּנֶגְדּוֹ עִם אַחֵר וְאָמַר פְּסוּלִין הֵן. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר יָכוֹל הוּא עִם אַחֵר לְפָסְלָן, וְלָאו נוֹגֵעַ בָּעֵדוּת הוּא שֶׁהֲרֵי אָמַר יֵשׁ לִי כַּת אַחֶרֶת. וְאִם בִּקֵּשׁ וְלֹא מָצָא, יַפְסִיד. וְרַבָּנָן סָבְרֵי אַף עַל גַּב דְּאָמַר תְּחִלָּה יֵשׁ לִי שְׁתֵּי כִתֵּי עֵדִים יָכוֹל לַחֲזֹר וְלוֹמַר אֵין לִי אֶלָּא אֵלּוּ, וְנִמְצָא זֶה שֶׁבָּא לְפָסְלָן נוֹגֵעַ בָּעֵדוּת הוּא, וְלֹא מְפַסְלֵי אַפֵּימִיהּ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

ב. אָמַר לוֹ נֶאֱמָן עָלַי אַבָּא, נֶאֱמָנִין עָלַי שְׁלֹשָׁה רוֹעֵי בָקָר, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ. הָיָה חַיָּב לַחֲבֵרוֹ שְׁבוּעָה וְאָמַר לוֹ דּוֹר לִי בְּחַיֵּי רֹאשְׁךָ, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ:

ר״ע מברטנורה

נֶאֱמָן עָלַי אַבָּא. לְהִיוֹת דַּיָּן, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא פָּסוּל מִן הַתּוֹרָה לְדוּנֵנִי לֹא לִזְכוּת וְלֹא לְחוֹבָה, כִּדְנָפְקָא לָן מִלֹּא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים: **נֶאֱמָנִים עָלַי שְׁלֹשָׁה רוֹעֵי בָקָר.** לָדוּן. דְּאִלּוּ לְעֵדוּת, רוֹעֵי בָקָר כְּשֵׁרִים הֵן: **רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ.** אֲפִלּוּ לְאַחַר גְּמַר דִּין, לְאַחַר שֶׁקִּבֵּל הַדַּיָּן הָעֵדוּת וְאָמַר אִישׁ פְּלוֹנִי אַתָּה זַכַּאי: **אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ.** לְאַחַר גְּמַר דִּין בִּלְבָד הוּא דְּפְלִיגִי רַבָּנָן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר. דְּאִלּוּ קֹדֶם גְּמַר דִּין מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר דְּיָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ. וְאִם קָנוּ מִיָּדוֹ נַמִּי שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו עֵדוּת אִישׁ פְּלוֹנִי אוֹ דִינוֹ שֶׁל אִישׁ פְּלוֹנִי, אֲפִלּוּ קֹדֶם גְּמַר דִּין אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ, שֶׁאֵין לְאַחַר קִנְיָן כְּלוּם. וְכֵן הֲלָכָה: **דּוֹר לִי בְּחַיֵּי רֹאשְׁךָ.** נְדֹר לִי בְּחַיֵּי רֹאשְׁךָ וְאֶתֵּן לְךָ מַה שֶּׁאַתָּה תּוֹבֵעַ. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר וּמָחוּל לְךָ מַה שֶּׁיֵּשׁ לִי אֶצְלְךָ. וְנָדַר לוֹ אוֹ קָנוּ מִיָּדוֹ אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נָדַר, אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ, כִּדְבְרֵי חֲכָמִים. וְכֵן הֲלָכָה:

ג. וְאֵלּוּ הֵן הַפְּסוּלִין, הַמְשַׂחֵק בְּקֻבְיָא, וְהַמַּלְוֶה בְּרִבִּית, וּמַפְרִיחֵי יוֹנִים, וְסוֹחֲרֵי שְׁבִיעִית. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בִּתְחִלָּה הָיוּ קוֹרִין אוֹתָן אוֹסְפֵי שְׁבִיעִית, מִשֶּׁרַבּוּ הָאַנָּסִין, חָזְרוּ לִקְרוֹתָן סוֹחֲרֵי שְׁבִיעִית. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵימָתַי, בִּזְמַן שֶׁאֵין לָהֶם אֻמָּנוּת אֶלָּא הִיא, אֲבָל יֵשׁ לָהֶן אֻמָּנוּת שֶׁלֹּא הִיא, כְּשֵׁרִין:

ר״ע מברטנורה

וְאֵלּוּ הֵן הַפְּסוּלִים. לָדוּן וּלְהָעִיד: **הַמְשַׂחֵק בְּקֻבְיָא.** פָּסוּל לְעֵדוּת לְפִי שֶׁאֵינוֹ מִתְעַסֵּק בְּיִשּׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאָסוּר לְאָדָם שֶׁיִּתְעַסֵּק בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא אוֹ בְּתוֹרָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים, אוֹ בְּסִחוֹרָה וְאֻמָּנוּת וּמְלָאכָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן יִשּׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם: **וְהַמַּלְוֶה בְּרִבִּית.** אֶחָד הַלּוֶה וְאֶחָד הַמַּלְוֶה שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין, דְּקַיְימָא לָן הַמַּלְוֶה וְהַלּוֶה שְׁנֵיהֶם עוֹבְרִים בִּלֹא תַּעֲשֶׂה: **וּמַפְרִיחֵי יוֹנִים.** אִית דְּמָפְרְשֵׁי מִין מִמִּינֵי הַשְׁחוֹק, אִם תַּקְדִּים יוֹנָתְךָ לְיוֹנָתִי אֶתֵּן לְךָ כָּךְ וְכָךְ. וְאִית דְּמָפְרְשֵׁי שֶׁמְּגַדֵּל יוֹנָה מְלֻמֶּדֶת לְהָבִיא יוֹנִים לְבֵית בְּעָלֶיהָ בְּעַל כָּרְחָן. וְיֵשׁ בָּהֶן גָּזֵל מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם,

וְלֹא גָּזַל גָּמוּר: **וְסוֹחֲרֵי שְׁבִיעִית.** עוֹשִׂין סְחוֹרָה בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית. וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (וַיִּקְרָא כה) וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה, וְלֹא לִסְחוֹרָה: **רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר וְכוּ׳.** בַּגְּמָרָא מְפֹרָשׁ מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הָכִי, בַּתְּחִלָּה הָיוּ קוֹרְאִים אוֹתָם אוֹסְפֵי שְׁבִיעִית, כְּלוֹמַר אוֹסְפֵי פֵּרוֹת שְׁבִיעִית לְעַצְמָן הָיוּ פְּסוּלִים לְעֵדוּת כְּמוֹ סוֹחֲרֵי פֵּרוֹת שְׁבִיעִית: **מְשֻׁרַבּוּ הָאַנְסִין.** הַשּׁוֹאֲלִין מְנַת הַמֶּלֶךְ כָּךְ וְכָךְ כּוֹרִין תְּבוּאָה בְּכָל שָׁנָה, וְהָיוּ צְרִיכִין לֶאֱסֹף תְּבוּאָה שֶׁל שְׁבִיעִית לְפִרְעַ מִמֶּנָּה מְנַת הַמֶּלֶךְ, חָזְרוּ לוֹמַר סוֹחֲרֵי פֵּרוֹת שְׁבִיעִית בְּלִבָּד הֵם פְּסוּלִים, אֲבָל אוֹסְפֵי תְּבוּאַת שְׁבִיעִית לָתֵת לַמֶּלֶךְ כְּשֵׁרִים לְעֵדוּת, כֵּיוָן שֶׁאֵין אוֹסְפִים לֶאֱצֹר לְעַצְמָן. וּלְעִנְיַן פְּסַק הֲלָכָה, כָּל מִי שֶׁעָבַר עֲבֵרָה שֶׁחַיָּב עָלֶיהָ מִיתַת בֵּית דִּין אוֹ כָּרֵת אוֹ מַלְקוֹת, פָּסוּל לְעֵדוּת. דְּמֵחַיָּב מִיתָה נִקְרָא רָשָׁע, דִּכְתִיב (בְּמִדְבַּר לה) אֲשֶׁר הוּא רָשָׁע לָמוּת, וּבְחַיָּבֵי מַלְקוֹת כְּתִיב (דְּבָרִים כה) וְהָיָה אִם בֶּן הַכּוֹת הָרָשָׁע, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (שְׁמוֹת כג) אַל תָּשֶׁת יָדְךָ עִם רָשָׁע לִהְיוֹת עֵד חָמָס, וְדָרְשִׁינַן אַל תָּשֶׁת רָשָׁע עֵד. וְאִם לָקָה חָזַר לְהֶכְשֵׁרוֹ, דִּכְתִיב וְנִקְלָה אָחִיךָ לְעֵינֶיךָ, כֵּיוָן שֶׁלָּקָה הֲרֵי הוּא כְּאָחִיךָ. וְאִם לָקַח מָמוֹן שֶׁלֹּא כַּדִּין, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בֵּיהּ לֹא מִיתָה וְלֹא מַלְקוֹת, פָּסוּל לְעֵדוּת, כְּגוֹן גַּנָּב וְגַזְלָן וּמַלְוֶה בְּרִבִּית. וְאִם לָקַח מָמוֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אִסּוּר דְּרַבָּנָן, פָּסוּל לְעֵדוּת מִדְּרַבָּנָן, כְּגוֹן מַפְרִיחֵי יוֹנִים, וְחַמְטָן דְּיָהֵיב דְּמֵי וְלוֹקֵחַ הַחֵפֶץ שֶׁאֵין הַבְּעָלִים רוֹצִים לְמָכְרוֹ, וְהַגַּבָּאִים וְהַמּוֹכְסִים שֶׁלּוֹקְחִים לְעַצְמָן, וּמְקַבְּלֵי צְדָקָה מִן הַנָּכְרִים בְּפַרְהֶסְיָא, אֵלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן פְּסוּלִין לְעֵדוּת מִדְּרַבָּנָן, וְאֵין עֵדוּתָן בְּטֵלָה עַד שֶׁיַּכְרִיזוּ עֲלֵיהֶם וִיפַרְסְמוּ אוֹתָן. אֲבָל פְּסוּלֵי עֵדוּת שֶׁל תּוֹרָה אֵין צְרִיכִין הַכְרָזָה. וְכָל הַפְּסוּלִין לְעֵדוּת, בֵּין שֶׁל תּוֹרָה בֵּין שֶׁל דִּבְרֵיהֶם, אִם נוֹדַע מֵעִנְיָנָם שֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה וְהַמָּמוֹן שֶׁלָּקְחוּ שֶׁלֹּא כַּדִּין הֶחֱזִירוּהוּ וְעָשׂוּ סִיָּג וְגָדֵר לְעַצְמָן בְּאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁחָטְאוּ בּוֹ שֶׁלֹּא יוֹסִיפוּ לַעֲשׂוֹתוֹ עוֹד, הֲרֵי אֵלּוּ חָזְרוּ לְהֶכְשֵׁרָן. וּמְשַׁחֵק בְּקֻבְיָא אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּזֶה גָּזֵל אֲפִלּוּ מִדִּבְרֵיהֶם, הֵם פְּסוּלִים לְעֵדוּת, לְפִי שֶׁאֵין מִתְעַסְּקִין בִּישׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין בָּהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם. וְדַוְקָא שֶׁאֵין לָהֶם מְלָאכָה וְאֻמָּנוּת אֶלָּא הֵיא, כְּדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, וְכֵן הֲלָכָה. וְאֵימָתַי חֲזָרָתָן, מִשֶּׁיִּשַּׁבְּרוּ פַּסְפַּסֵיהֶן וְיִקָּבְלוּ עֲלֵיהֶם דַּאֲפִלּוּ בְּחִנָּם לֹא עָבְדִי:

ד. וְאֵלּוּ הֵן הַקְּרוֹבִין, אָבִיו וְאָחִיו וַאֲחִי אָבִיו וַאֲחִי אִמּוֹ וּבַעַל אֲחוֹתוֹ וּבַעַל אֲחוֹת אָבִיו וּבַעַל אֲחוֹת אִמּוֹ וּבַעַל אִמּוֹ וְחָמִיו וְגִיסוֹ, הֵן וּבְנֵיהֶן וְחֹתְנֵיהֶן, וְחוֹרְגוֹ לְבַדּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זוֹ מִשְׁנַת רַבִּי עֲקִיבָא. אֲבָל מִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה, דּוֹדוֹ וּבֶן דּוֹדוֹ. וְכָל הָרָאוּי לִירֵשׁוֹ, וְכָל הַקָּרוֹב לוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. הָיָה קָרוֹב וְנִתְרַחֵק, הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲפִלּוּ מֵתָה בִתּוֹ וְיֵשׁ לוֹ בָּנִים מִמֶּנָּה, הֲרֵי זֶה קָרוֹב:

ר״ע מברטנורה

וּבַעַל אֲחוֹתוֹ וְכוּ׳. מִשּׁוּם דְּבַעַל כְּאִשְׁתּוֹ: **וְגִיסוֹ.** בַּעַל אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ: **הֵם וּבְנֵיהֶן וְחֹתְנֵיהֶן.** וְדַוְקָא בָּנִים וּבָנוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְגִיסוֹ מֵאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ. אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ בָּנִים מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת, אוֹ חֲתָנִים נְשׂוּאִים לְבָנוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת, אֵינָן חֲשׁוּבִין קְרוֹבִין: **וְחוֹרְגוֹ.** בֶּן אִשְׁתּוֹ מֵאִישׁ אַחֵר. הוּא בִּלְבָד חָשׁוּב קָרוֹב, אֲבָל בֶּן חוֹרְגוֹ וַחֲתַן חוֹרְגוֹ לֹא. וְאֵשֶׁת חוֹרְגוֹ לֹא יָעִיד לָהּ, דְּאִשָּׁה כְּבַעְלָהּ. וְהָאַחִים זֶה עִם זֶה, בֵּין מִן הָאָב בֵּין מִן הָאֵם, הֲרֵי הֵן רִאשׁוֹן בְּרִאשׁוֹן. וּבְנֵיהֶם זֶה עִם זֶה, שֵׁנִי בְּשֵׁנִי. וּבְנֵי בְנֵיהֶם זֶה עִם זֶה, שְׁלִישִׁי בְּשְׁלִישִׁי. וּלְעוֹלָם שְׁלִישִׁי בְּרִאשׁוֹן כָּשֵׁר. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שְׁלִישִׁי בְּשֵׁנִי. אֲבָל שֵׁנִי בְּשֵׁנִי וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֵׁנִי בְּרִאשׁוֹן, שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים. וּכְדֶרֶךְ שֶׁאַתָּה מוֹנֶה בַּזְּכָרִים כָּךְ אַתָּה מוֹנֶה בַּנְּקֵבוֹת, וְכָל אִשָּׁה שֶׁאַתָּה פָּסוּל לָהּ כָּךְ אַתָּה פָּסוּל לְבַעְלָהּ, וְכָל אִישׁ שֶׁאַתָּה פָּסוּל לוֹ כָּךְ אַתָּה פָּסוּל לְאִשְׁתּוֹ: **אֲבָל**

מִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה דּוֹדוֹ וּבֶן דּוֹדוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה: **וְכָל הָרָאוּי לְיָרְשׁוֹ.** תַּשְׁלוּם מִשְׁנָתוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא הִיא וְלֹא מִמִּשְׁנָה רִאשׁוֹנָה. וְכָל הָרָאוּי לְיָרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ קְרוֹבֵי הָאָב. אֲבָל קְרוֹבֵי הָאֵם כְּגוֹן אֲחִי אִמּוֹ שֶׁהִזְכַּרְנוּ, כָּשֵׁר לוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵין אֲחִי אִמּוֹ רָאוּי לְיָרְשׁוֹ. אֲבָל הוּא רָאוּי לִירַשׁ אֲחִי אִמּוֹ, לְפִיכָךְ הוּא פָּסוּל לְהָעִיד לוֹ: **הָיָה קָרוֹב.** כְּגוֹן חֲתָנוֹ וְרָאוּי לְיָרְשׁוֹ מֵחֲמַת אִשְׁתּוֹ: **וְנִתְרַחֵק.** שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ קֹדֶם שֶׁרָאָה עֵדוּת זוֹ: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר וְכוּ'.** וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

ה. הָאוֹהֵב וְהַשּׂוֹנֵא. אוֹהֵב, זֶה שׁוֹשְׁבִינוֹ. שׂוֹנֵא, כָּל שֶׁלֹּא דִבֵּר עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּאֵיבָה. אָמְרוּ לוֹ, לֹא נֶחְשְׁדוּ יִשְׂרָאֵל עַל כָּךְ:

ר"ע מברטנורה

שׁוֹשְׁבִינוֹ. רֵעֵהוּ בִּימֵי חֻפָּתוֹ, פָּסוּל לוֹ כָּל יְמֵי הַחֻפָּה: **לֹא נֶחְשְׁדוּ יִשְׂרָאֵל עַל כָּךְ.** לְהָעִיד שֶׁקֶר מִשּׁוּם אֵיבָה וְאַהֲבָה. וְכֵן הֲלָכָה. וְדָוְקָא בְּעֵדוּת פְּלִילֵי רַבָּנָן עֲלֵיהּ. אֲבָל בְּדִין מוֹדוּ רַבָּנָן דְּפָסוּל לוֹ לָדוּן, דְּאִי רָחֵים לֵיהּ אֵינוֹ רוֹאֶה לוֹ חוֹבָה, וְאִי סָנֵי לֵיהּ לֹא מָצֵי לְאַפּוֹכֵי בִּזְכוּתָא:

ו. כֵּיצַד בּוֹדְקִים אֶת הָעֵדִים, הָיוּ מַכְנִיסִין אוֹתָן וּמְאַיְמִין עֲלֵיהֶן וּמוֹצִיאִין אֶת כָּל הָאָדָם לַחוּץ, וּמְשַׁיְּרִין אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶן, וְאוֹמְרִים לוֹ אֱמֹר הֵיאַךְ אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה חַיָּב לָזֶה. אִם אָמַר, הוּא אָמַר לִי שֶׁאֲנִי חַיָּב לוֹ, אִישׁ פְּלוֹנִי אָמַר לִי שֶׁהוּא חַיָּב לוֹ, לֹא אָמַר כְּלוּם, עַד שֶׁיֹּאמַר, בְּפָנֵינוּ הוֹדָה לוֹ שֶׁהוּא חַיָּב לוֹ מָאתַיִם זוּז. וְאַחַר כָּךְ מַכְנִיסִין אֶת הַשֵּׁנִי וּבוֹדְקִים אוֹתוֹ. אִם נִמְצְאוּ דִבְרֵיהֶם מְכֻוָּנִים, נוֹשְׁאִין וְנוֹתְנִין בַּדָּבָר. שְׁנַיִם אוֹמְרִים זַכַּאי, וְאֶחָד אוֹמֵר חַיָּב, זַכַּאי. שְׁנַיִם אוֹמְרִים חַיָּב, וְאֶחָד אוֹמֵר זַכַּאי, חַיָּב. אֶחָד אוֹמֵר זַכַּאי, וְאֶחָד אוֹמֵר חַיָּב, וַאֲפִלּוּ שְׁנַיִם מְזַכִּין אוֹ שְׁנַיִם מְחַיְּבִין וְאֶחָד אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ, יוֹסִיפוּ הַדַּיָּנִין:

ר"ע מברטנורה

וּמְאַיְמִין עֲלֵיהֶם. מוֹדִיעִים אוֹתָם שֶׁהַשּׁוֹכְרִים עֲדֵי שֶׁקֶר הֵן עַצְמָן מְבַזִּין אוֹתָן וְקוֹרְאִים לָהֶן רְשָׁעִים, דִּכְתִיב בְּנָבוֹת (מְלָכִים א כא), וְהוֹשִׁיבוּ שְׁנַיִם אֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיַּעַל נֶגְדּוֹ, שָׁיוּעֲצוּ הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיוּ יוֹעֲצִים לְשָׂכְרָן קוֹרְאִים לָהֶן בְּנֵי בְלִיַּעַל: **הוּא אָמַר לִי.** הַלּוֹוֶה אָמַר לִי: **לֹא אָמַר כְּלוּם.** דַּעֲבִיד אֵינִישׁ דְּאָמַר פְּלוֹנִי נוֹשֶׁה בִּי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחֲזִיקוּהוּ עָשִׁיר: **הוֹדָה לוֹ.** שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם בְּפָנֵינוּ, וּלְהוֹדוֹת לוֹ נִתְכַּוֵּן, לִהְיוֹת לוֹ עֵדִים בַּדָּבָר: **אֲפִלּוּ שְׁנַיִם מְזַכִּין אוֹ מְחַיְּבִים וְאֶחָד אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ יוֹסִיפוּ דַּיָּנִים.** וְאַף עַל גַּב דְּאִי הֲוָה פָּלֵיג עֲלַיְיהוּ הֲוָה בָּטֵל בְּמִעוּטוֹ, כִּי אָמַר אֵינִי יוֹדֵעַ הָוֵי כְּמוֹ שֶׁלֹּא יָשַׁב בַּדִּין, נִמְצָא הַדִּין בִּשְׁנַיִם וַאֲנַן שְׁלֹשָׁה בָּעִינַן:

ז. גָּמְרוּ אֶת הַדָּבָר, הָיוּ מַכְנִיסִין אוֹתָן. הַגָּדוֹל שֶׁבַּדַּיָּנִים אוֹמֵר, אִישׁ פְּלוֹנִי אַתָּה זַכַּאי, אִישׁ פְּלוֹנִי אַתָּה חַיָּב. וּמִנַּיִן לִכְשֶׁיֵּצֵא אֶחָד מִן הַדַּיָּנִים לֹא יֹאמַר אֲנִי מְזַכֶּה וַחֲבֵרַי מְחַיְּבִין אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה שֶׁחֲבֵרַי רַבּוּ עָלַי, עַל זֶה נֶאֱמַר לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּךָ (ויקרא יט), וְאוֹמֵר הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד (משלי יא):

ר"ע מברטנורה

הָיוּ מַכְנִיסִין אוֹתָן. לְבַעֲלֵי דִינִין. שֶׁלְּאַחַר שֶׁשָּׁמְעוּ טַעֲנוֹתֵיהֶן הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתָן לַחוּץ כְּדֵי שֶׁיִּשְׁאוּ וְיִתְּנוּ בַּדָּבָר וְלֹא יִשְׁמְעוּ הַבַּעֲלֵי דִינִים מִי מְחַיֵּב וּמִי מְזַכֶּה:

ח. כָּל זְמַן שֶׁמֵּבִיא רְאָיָה, סוֹתֵר אֶת הַדִּין. אָמְרוּ לוֹ, כָּל רְאָיוֹת שֶׁיֵּשׁ לְךָ הָבֵא מִכָּאן עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם. מָצָא בְתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם, סוֹתֵר. לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֵינוֹ סוֹתֵר. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, מַה יַּעֲשֶׂה זֶה שֶׁלֹּא מָצָא בְתוֹךְ שְׁלֹשִׁים וּמָצָא לְאַחַר שְׁלֹשִׁים. אָמְרוּ לוֹ הָבֵא עֵדִים וְאָמַר אֵין לִי עֵדִים, אָמְרוּ הָבֵא רְאָיָה וְאָמַר אֵין לִי רְאָיָה, וּלְאַחַר זְמַן הֵבִיא רְאָיָה וּמָצָא עֵדִים, הֲרֵי זֶה אֵינוֹ כְלוּם. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, מַה יַּעֲשֶׂה זֶה שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵדִים וּמָצָא עֵדִים, לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְאָיָה וּמָצָא רְאָיָה. אָמְרוּ לוֹ הָבֵא עֵדִים, אָמַר אֵין לִי עֵדִים, הָבֵא רְאָיָה וְאָמַר אֵין לִי רְאָיָה, רָאָה שֶׁמִּתְחַיֵּב בַּדִּין וְאָמַר קִרְבוּ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי וְהַעִידוּנִי, אוֹ שֶׁהוֹצִיא רְאָיָה מִתּוֹךְ אֲפֻנְדָּתוֹ, הֲרֵי זֶה אֵינוֹ כְלוּם:

ר"ע מברטנורה

הָבֵא רְאָיָה. שְׁטַר זְכוּת: **הֲרֵי זֶה אֵינוֹ כְלוּם.** שֶׁהֲרֵי אָמַר אֵין לִי. וְחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא זִיֵּף אוֹ שָׁכַר עֵדֵי שֶׁקֶר: **אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וכו'.** וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: **קִרְבוּ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי וְהַעִידוּנִי.** בְּהָא אֲפִלּוּ רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מוֹדֶה. דְּכֵיוָן שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ בָּהֶן וְאָמַר אֵין לִי, וַדַּאי שַׁקְרָן הוּא. אֲבָל הַטּוֹעֵן יֵשׁ לִי עֵדִים אוֹ רְאָיָה בְּמִדִּינַת הַיָּם, אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְעַנּוֹת הַדִּין עַד שֶׁיִּשְׁלַח לְמִדִּינַת הַיָּם, אֶלָּא פּוֹסְקִין אֶת הַדִּין כְּפִי מַה שֶּׁרוֹאִין מִמֶּנּוּ עַכְשָׁיו, וּכְשֶׁיָּבִיא עֵדִים אוֹ רְאָיָה סוֹתֵר אֶת הַדִּין וְחוֹזְרִים וְדָנִים כְּפִי הָעֵדִים אוֹ הָרְאָיָה שֶׁהֵבִיא: **אֲפֻנְדָּתוֹ.** חֲגוֹרָתוֹ. וְאִית דִּמְפָרְשֵׁי מַלְבּוּשׁ הַסָּמוּךְ לְבָשָׂרוֹ:

מאמר שבועי מאת מו"ר שליט"א

השבוע: רוצים עם עצמאות? בבקשה: הכנסה, הבדלה, מעמקה

בע"ה

קטע משיעור

ה' אייר תשנ"ב – יצהר

העצמאות המתוקנת

סיכום שיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א[א]

א. עצמאות ועצמות

מקור המלה עצמאות

נגנו "בורא עולם".

ירוחם, איזו ברכה מברכים שאדם פוגש את חברו ביום העצמאות? היום חשבתי שהפוגש את חברו ביום העצמאות שיאמר לו "הודו לה' כי טוב"[ב] והחבר עונה לי "כי לעולם חסדו". לחיים לחיים!

נגנו "הבה נגילה" (בלי המלים)

לחיים לחיים! "חדש ימינו כקדם"[ג], ניגון של ימי קדם. [מאיזה רבי זה?] המהר"ש כנראה. [שמעתי שמועה שהרבי הריי"צ אמר שזה ירד לקליפות הניגון הזה] עכשיו העלינו אותו, "ירידה לצורך עליה"[ד]. לחיים לחיים!

[יש כזה דבר עצם ועצמאי?] לא זוכר דבר כזה, של עצמאי, אבל 'עצמי' כן, כל החסידות היא עצמי. [זהו, "זאת הפעם עצם מעצמי"[ה]] לא, הביטוי עצמי הוא לא משם. [שם זה ממש עצם] כל המלה הזאת, עצמאות – צריך עיון מה פשר המלה ומה

[א] נרשם מהקלטה על ידי אליעזר מזרחי. לא מוגה מאד.

[ב] תהלים קיח, א.

[ג] איכה ה, כא.

[ד] לקו"ת בהר מא, א ע"פ מכות ז, ב. ובכ"מ.

[ה] בראשית ב, כג.

מקורה. באמת אין מקור לצורה הזאת. להיות עצמאי זה בעצם תרגום מאנגלית, עצם המושג שנקרא 'independent', יום העצמאות הוא פשוט תרגום של 'Independence Day', אין שום עצמאות לביטוי יום העצמאות. הוא בדיוק ההפך מעצמאות, השעבוד הכי גמור לתרבות אומות העולם. לקחת ביטוי, ממש ביטוי מובהק בצורתו, ולתרגם אותו לעברית בלי שום מקור בתורת ישראל סבא – זה יום העצמאות.

להעלות את הניגון

אבל כמו שאמרנו קודם, שצביקה שאל לגבי "הבה נגילה" שהוא במקורו ניגון חב״די, והרבי הקודם, כמו שהוא לא היה שבע רצון בלשון המעטה בכלל מכל מה שארע בתקופת הציונות כאן בארץ, גם לגבי הניגון הזה הוא התבטא כך, צביקה הזכיר לי שהתבטא שהניגון הזה "ירד לקליפות", אז אמרנו שעכשיו העלינו אותו בחזרה מתוך הקליפות. ודאי שאם יש לאדם איזה נכס או רכוש, למי שיש מדת העקשנות בקדושה – הוא לא מוכן שרכוש שלו ירד לטמיון. אפילו שהוא יורד קצת, לדעתו יבוא יום והוא יעלה אותו בחזרה, הוא יחזיר אותו, "אין אבוד", "ניטא קיין פארפאלען"[1], "אין יאוש"[2], בחסידות זה "ניטא קיין פארפאלען", "אין אבוד", אז גם ניגון שהוא פנינה. אני יודע שהניגון הזה הוא חב״די, קבלתי את זה מר׳ אלי ריבקין, מי שראה את הספר ניגונים שלנו שהוצאנו, שהוא בעל כל אותם הניגונים. הוא גם אמר לי, שהיות שהוא כבר כל כך שמע את הניגון בגרסה המודרנית-אפשר לומר של הניגון הזה, הוא לא זוכר 100% את הניואנסים, איך שרו אותו בדיוק אצל החסידים, אבל חזקה גם כן, זה מה שגם חשבתי קודם, שאם נתחיל לרצות לנגן אותו באופן חסידי, באופן יהודי אמתי מקורי מאמין, ודאי שבדרך ממילא הוא יחזור לניואנס, לסגנון המקורי שכבר שומעים אותו. כבר ששרנו אותו ניכר ממש שהוא ניגון חב״ד מובהק – הסולם, המעברים, המינור, מי שמכיר קצת את הסולם החב״די – במיוחד המעבר בין התנועה הראשונה של הניגון לתנועה השניה, אם אתה קצת מכיר בשמיעה המוזיקלית של החסידות.

שני סוגי העלאות

שוב, ודאי שבדור שלנו צריך להעלות הכל, אם רוצים שמשיח יבוא תכף ומיד ממש, הכל צריך לחזור. ידוע שבהעלאה בכלל יש שני סוגים: יש העלאה שאתה משאיר את החיצוניות למטה ואתה מעלה רק את הפנימיות, ככה היא העלאה במשך כל הדורות, עד ביאת המשיח ועד לא בכלל. כל פעם שעולים הכוונה שהפנימיות עולה והיא משאירה ואפילו זורקת-מתנערת מהחיצוניות שכובלת ומגבילה אותה,

---

[1] היום יום י״ד אייר.
[2] לקו״מ תניינא תורה עח ד״ה והכלל.

והיא מתנערת ממנה, והיא משתחררת ועולה. היא של דינים. כל העלאה שהיא ניעור החיצוניות היא דין – אתה מבטל משהו ורק הרוחניות עולה ואילו הגשמיות, להפך, נופלת ומתמוטטת לגמרי, נהרסת.

מה שאין כן, כתוב שההעלאה של הגאולה העתידה היא העלאה שלא עולים לפני שמסוגלים לברר ולזכך את החיצוניות ולקחת איתנו גם אותה, לא משאירים. העלאה בסוף היא כמו ״אחרי כן יצאו ברכוש גדול״[ח]. לא משאירים בגלל שקשורים בעצם גם לחיצוניות, צריך שהכל יעלה. כתוב שכל העלאה בה רק הפנימיות עולה ומשאירה את החיצוניות נקראת סילוק, זו הסתלקות, היא ממש הפך החיים, הפך הכוונה. אז או שהעלאה הכוונה להסתלק מהחיצוניות ולקחת רק את הטוב, או שהעלאה של המשיח היא שהכל עולה.

עצמאות – עצם הלוז

נחזור לשאלה שאמרנו קודם, עצם המלה עצמאות – בכוונה החיצונית היא ממש חיקוי, copy, מעשה קוף. כמו שאנחנו מפרשים תמיד ש-קוף לשון copy, מעשה קוף. זהו מושג שיש אצל האמריקאים – אצל כל העמים אבל הכי מקורי הוא אצל האמריקאים עם 'Independence Day' – שעושים לו תרגום וקוראים לו יום העצמאות. כל החיצוניות כאן היא חיקוי זול של התרבות האמריקאית.

בקבלת הראשונים, של הרמ״ק ושל האר״י, עצמות קשורה עם אור, אבל החסידות נתנה למלה הזאת ממד חדש לגמרי. אצל המקובלים עצמות היא כמו האורות, אין אצלם הבדל בין עצמות ואורות. אצל הרמ״ק העצמות בתוך הכלים, האורות בתוך הכלים. אבל בחסידות זה ממש אחרת לגמרי מהאורות. עצמות אינה אור, להפך – מה שכן יש זה כמו עצימת עיניים. עצמות היא התעצמות, וכשמתעצמים סוגרים את הראות, סוגרים את האור. כדי להגיע למאור-לעצם אתה מכסה את האור. עצמות היא המקור הנעלם העצמי של האור, שנקרא מאור. בדרך כלל עצמות היא מאור. בספרי הקבלה עצמות היא שם נרדף לאורות. יש עצמות בתוך כלים, ככה הביטוי של הרמ״ק[ט].

שוב, אמרנו שעל פי פשט בתודעה הפשוטה של האנשים שאימצו וחידשו את המלה יום העצמאות, הם פשוט תרגמו, עם ככל העמים, ״ככל הגוים בית ישראל״[י], היו לא תהיה, ואם יש להם יום 'Independence Day' אז אנחנו צריכים יום העצמאות.

[ח] בראשית טו, יד.
[ט] פרדס שער ד.
[י] יחזקאל כה, ח (בשינוי).

הבעל שם טוב מלמד אותנו כלל גדול מאד, כלל כל הכללים שכולנו מכירים, בכל עבודת ה׳, בכל דבר אמתי, בתודעת האדם שעובד עבודה אמתית. עבודה אמתית נקראת עבודה תמה בלשון חז״ל[יא]. דבר אמת הכוונה שהוא גמור, שהוא מושלם, בלשון חז״ל עבודה תמה בקרבנות היינו ״עבודה שאין אחריה עבודה״, כלומר עבודה גמורה שהיא מטרה מוחלטת, לא רק מכשיר או חלק מעבודה אחרת. אומר הבעל שם טוב שבכל עבודה תמה צריכות להיות ג׳ בחינות של הכנעה-הבדלה-המתקה[יב].

גם במושג עצמאות ודאי צריכות להיות כל ג׳ הבחינות. אם כי שהמושג החזק עצמאות, המדה הזאת, או אפילו ׳עצמי׳ – מאד קרוב לאופי היהודי המובהק של ״עם קשה ערף״[יג]. מה זה עצמי? זה בא מלשון עצם. לעם ישראל יש עצם הלוז, סוד התחיה, העצם, החלק-הניצוץ שלא מת שחי חיים נצחיים ואף על פי שהכל מתמוטט והכל נרקב, הכל חוזר לאנטרופיה, ״עפר אתה ואל עפר תשוב״[יד] – הוא חי וקים, והוא עתיד לצמוח, ״צמח שמו ומתחתיו יצמח״[טו]. נקודת העצמאות היא ודאי כמו עצם הלוז. עצם הלוז הוא באמת במקום הקשיחות וקשיות העורף. שייך באמת גם לשכם. בשכם יש שם עצם הלוז. שוב, אם אנחנו באים, רוצים לתת תוכן, יש כלל גדול.

ב. מכתב הרבי

מכתב ר׳ אלי ריבקין לרבי

הזכרנו עכשיו את ר׳ אלי ריבקין ע״ה, בעל הניגונים, הוא בא לכאן בתחילה, אולי שנתיים אחרי-בסמיכות למלחמת השחרור והיה מורה ביפו כל השנים, והוא זה שכתב את המכתב לרבי עם המענה היחיד המפורש מה חסידי חב״ד צריכים לעשות ביום העצמאות, הוא היחיד שקיבל תשובה. [מי זה?] אותו ר׳ אלי ריבקין, שהוא המקור לניגונים שאנחנו שרים. מפיו שמענו את הניגונים ודניאל שליט כתב אותם בחוברת. הוא גם היה מאד מאד חסיד-ציוני, אפשר לומר, הראשון שבאהבה רבה ובמסירות נפש טפח את החלקה שלו, שתל ועיבד, וקיים מצות ישוב ארץ ישראל גם בגופו ממש.

ידוע הרמז, כתוב בקבלה[טז] **שגנן** אותיות **נגן**, ו״באתי לגני אחתי כלה״[יז] היינו שיבת ציון, אז הוא גם ה-נגן, ה-מנגן של חב״ד, וגם גנן למופת. איש מיוחד לגמרי, היה מאד אהוב על התלמידים שלו שלימד ביפו, עד היום הזה.

[יא] יומא כד, א.
[יב] כתר שם טוב כח-א.
[יג] שמות לב, ט.
[יד] בראשית ג, יט.
[טו] זכריה ו, יב.
[טז] אמרי שפר ח״ג ראה סיפורי מעשיות מעשה יג (יום ב׳). אשא עיני עמ׳ קמו הערה ט.
[יז] שיר השירים ה, א.

הוא שאל את הרבי מה צריך לעשות ביום העצמאות והרבי ענה לו מכתב ארוך[יח]. [את הרבי הריי"צ?] לא, את הרבי שליט"א, זה היה בשנת תשט"ו. [מה הרבי ענה?] תכף נאמר. המכתב הוא כך, חבל שלא הבאתי אותו. בחלק הראשון הוא אומר מה האמת, שמה שקרה כאן הוא מאורע שנוגע לציבור גדול של עם ישראל. הוא פותח ככה, שלפי מה שלמדנו ושמענו הרבה פעמים מהשוועו, הרבי הקודם, תורת הבעל שם טוב שכל מה שקורה בעולם צריך ללמוד אותו ולהתפעל ממנו, לקחת מוסר השכל. ודאי וודאי כשמדובר בדבר גדול שקרה לחלק גדול מאד של עם ישראל, וודאי וודאי דבר-סיפור – ובזה אני כבר מצטט אותו – "שמסר ה' יתברך רבים ביד מעטים באופן נסי", זה ציטוט. אז ודאי שצריך לקחת וללמוד ממנו, אני כבר לא זוכר את המלים בדיוק, ולהתחזק בעבודת ה', לעבוד את ה'.

חג – התחזקות בעבודת ה'

כמו בכל חג. מהם כל החגים? אם רוצים באמת שהיום הזה יהיה חג, והלואי שיהיה חג, מה צריך לעשות כדי שהוא יהיה באמת ראוי להיות חג? בשביל מה יש חגים ומועדים בעם ישראל? כל חג וחג הוא יום שבו היהודי, הכלל והפרט, מתחזק בהתקשרות לקב"ה בעבודת ה'. אחרי הרגל, עולים לירושלים, מתחזקים מיטהרים, "חייב אדם לטהר את עצמו ברגל"[יט], אפילו עם הארץ מתבטל לכלל ויוצא ממנו מחוזק בעבודת ה'.

כך כל שבת וכל מועד – המכנה המשותף של כולם הוא ימים שבהם מתחזקים בעבודת הקב"ה. כמובן שלכל יום ויום, לכל חג ולכל שבת יש את האופי-הגוון המיוחד שלו, אבל המכנה המשותף, הצד השווה שבכולם שאלו ימי התחזקות שנצא מהם יותר ביחד – יותר יהודים ויותר עובדים את הקב"ה "שכם אחד".

כך הוא כותב, שאם כך היה, אם זה גם כן הענין של היום הזה הוא באמת יכול להיות חג. אדרבה, מצידי שיהיה חג החגים, כמו י"ט כסלו שנקרא 'חג החגים'. [חג חגי החגים] אז שיהיה 'חג חגי החגים', כמו שיש מלך מלכים המלכים הקב"ה... אבל אם רוצים שיהיה 'חג חגי החגים', אז שיהיה חג יהודי. שוב, שלא יהיה תרגום ישיר של ביטוי באנגלית, שכך הוא נתפס, ככה זה. כדי לעשות ממנו חג צריך את כל שלבי העבודה. שוב, כל "עבודה תמה" – התכל'ס שנצא ממנה מחוזקים בעבודת ה' – אז צריך להיות בזה הכנעה-הבדלה-המתקה.

מהי הכנעה על פי פשט? שמכירים בריבונו של עולם, כמו הפסוק שאמרנו קודם, שלא לומר "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה"[כ].

[יח] אגרות קודש חי"א עמ' פה-פו.
[יט] ראש השנה טז, ב.
[כ] דברים ח, יז.

המשל מפרק מ״ו

מה באמת המשך המכתב? בהמשך המכתב הרבי באמת יורד על המציאות, על איך ש״חוגגים״ במרכאות את היום הזה כאן בארץ, ואומר דברים קשים מאד. הוא נותן את המשל המפורסם, מי ששמע אותו פעם – מי שלומד בספר התניא קדישא בפרק מ״ו – כמו איך שמלך גדול ונורא יורד למטה-מטה לתוך קיא הצואה של מי שמתגולל ברחוב ומוציא אותו משם, רוחץ אותו, מכניס אותו חדר לפנים מחדר, לתוך חדר, מקרב אותו, מחבק אותו, מנשק אותו. כך, ״כמים הפנים לפנים כך לב האדם לאדם״[כא], צריך להיות. לו יצויר שאחרי שהמלך עושה כך וכך לבן שלו שהיה בשאול תחתית – מחזיר אותו הביתה, מכניס אותו, מנקה אותו והכל – ואחר כך אותו בן איך הוא מגיב? במקום להכיר טובה, הוא אומר לאבא להסתלק מכאן, ׳אני חזרתי לפלטין עכשיו, אתה יכול ללכת׳. שומו שמים, אם אין לך עלבון גדול מזה. [על מי הקושיא?] זה המשל שהרבי נותן לדרך שמתייחסים. לא הבאתי את המכתב הזה כדי לא לקרוא אותו...

אני רק אומר את זה בדרך אגב, שודאי צריכה להיות איזו הבדלה. דיברנו על כך לא פעם ולא פעמיים. אולי עיקר הווארט, מה שאנחנו רוצים מהמטבע הלשונית המאד מאד יפה של הכנעה-הבדלה-המתקה הוא להבהיר שוב ושוב שכל הטעויות של כל השיטות, במיוחד בדורות האחרונים, הן חיפושים-רצון להגיע ישר להמתקה, מבלי לעבור ולהתעצם גם עם שלב ההבדלה. זהו מקור כל הטעויות בכל השיטות למיניהן.

הכנעה – לא להיות כפוי טובה

נשוב לענייננו, ההכנעה של היום הזה היא שלא להיות כפוי טובה. זה פשט. איך אני יודע שהמלה הכנעה היא לא להיות כפוי טובה? זה מה שאנחנו לומדים תמיד שההכנעה משתייכת לספירת ההוד, כמו שלמדנו בפרק בעבודת ה׳ שיש בטול-ענוה-הכנעה-שפלות[כב]. הבטול הוא בחכמה; והענוה היא באמא-בבינה; ההכנעה בהוד; והשפלות במלכות. עיקר ההכנעה הוא להודות, לא להיות כפוי טובה, שהיום באמת יהיה יום הודיה.

לכן זהו הווארט שאמרתי קודם, שכדאי שכשפוגשים אחד את השני, ובאמת רוצים להתפעל מתוך הכנעה אמתית ולא להיות כפוי טובה, לומר ביום הזה יותר מכל יום אחר ״הודו לה׳ כי טוב כי זה עולם חסדו״. זו ההכנעה שצריכה להיות ביום הזה.

[כא] משלי כז, יט.

[כב] ביאור ב (לב לדעת עמ׳ יח). נלמד בשיעורי חודש טבת תשנ״ב.

הבדלה – לא יום עצמאות כמו האמריקאים

אחר כך ההבדלה. כאמור, אנחנו לא רוצים יום עצמאות בסגנון 'Independence Day' של האמריקאים, של מטוסים באוויר והפגנת נשק עם ״כחי ועצם ידי״. זה לא יום העצמאות. השנה הקב״ה עשה חסד, היות שהשנה היא שנת ביאת משיח, הוא כנראה רצה לתקן לנו את יום העצמאות...

[דוקא בעניני מלכות רואים שכן רוצים להיות כמו הגוים] רוצים, אבל זה לא מוצא חן בעיני הקב״ה. זה שלב, הרבה פעמים אחרי זה יש המתקה. אמרנו שאנחנו רוצים כאן להעלות גם את ״הבה נגילה״ וגם עוד כמה דברים, וגם את יום העצמאות – כליל, לא להשאיר אותו בכלל. [אז בטח צריך להראות את המטוסים]. בסוף, בסוף אנחנו יודעים לטפל בשכם עם כל הנשק שלנו... אני גם אפילו רוצה שתקנו לי איזה רובה אחד... זה מתוכנן, זה הסיום של הערב הזה...

בדרך להמתקה

[יש תחושה שהדברים נאמרים מבחוץ, שמישהו אחר צריך לעבור את התהליך של ״הכנעה, הבדלה, המתקה״] אם אני נשמע מבחוץ זה שלא שתיתי מספיק. אולי אם אשתה עוד קצת אני ארד עוד. אולי כשאני אגיע מתחת לשולחן זה כבר ישמע יותר טוב... צריך להגיע לאיזושהי נקודה ממנה נשמע שאני חלק. גם בציבור יש מי שמעיר. לא יכול להיות בתוך הציבור שיש מישהו שמעיר לכולם 'בואו חברה' נעשה כך וכך'? ['בואו חברה' כבר נשמע יותר טוב...] בסדר, אם זה עוד לא נשמע ככה זה רק סימן שלא שתיתי מספיק...

[אין שום ענין במטוסים? כל ישראלי כאן מרגיש את הצורך בזה] רוצים גאות, אני רוצה את הגאוה האמתית, כמו שבעלך כותב בספר שלו[כג], בו הוא עושה הבדלה מהי גאוה יהודית אמתית. זה מה שאני רוצה. אני רוצה להגיע לזה באמת.. הגאוה הזאת היא העצמאות האמתית. העצמאות האמתית, העצמי האמיתי היהודי, היא ההמתקה כאן. בודאי שאני רוצה עכשיו להגיע לזה, אבל צריך משהו שגם מהר מהר נצא ידי חובת ההכנעה וההבדלה, כדי שנוכל להגיע להמתקה של הענין הזה.

יום הזכרון ויום העצמאות – סדר יהודי

אפילו כל הראש החילוני, כנהוג כאן בארץ, שעושים את יום הזיכרון לפני העצמאות, יש בזה ודאי רגש בלב של הכנעה לפני השלבים הבאים. זה טוב מאוד. הסדר הזה הוא סדר יהודי. אפשר ודאי לומר שהראש הזה, שעושים קודם יום הזכרון ואחר כך יום העצמאות, הוא משהו יהודי ביותר שמאד תואם את מה שצריך לקרות בתוך הנפש. אם כי שאם יום הזכרון הוא רק קדיש זה כמובן גם ענין, אבל אם מתוך

[כג] על ישראל גאותו עמ' כט.

כך נודה לה׳, שכאשר נכנס יום המחרת יום העצמאות הוא יביא אותנו עם הודיה אמתית לקב״ה – אז זה טוב.

דיברנו לפני כמה זמן על כך שההפרדה של יום השואה ויום הזיכרון היא גם דבר שאצלי לא כל כך מסתדר. הם לא לגמרי כלל אחד. חוץ מזה שיום השואה אצל היהדות הדתית נקבע בזמן אחר, אבל לעשות יום זכרון כללי לכל קדושי עם ישראל, כל הקדושים של כל הדורות ובמיוחד בדור שלנו, ודאי שלתת דגש על הדור שלנו, מה שקרה כאן, בתור הקדמה – זה ודאי דבר יהודי מאד מאד.

יום הזכרון וחג העצמאות

עד כדי כך, שקודם אחד מהרמזים ששיחקתי אתם קודם הוא **יום הזכרון וחג העצמאות, י-ה-ו-ה**, כך מסודר על פי קבלה. כלומר, ״יום״ הוא חכמה, אור-בהירות; ו״הזכרון״, במיוחד הזכרון של אלה שמסרו את נפשם על קידוש ה׳, הוא ביסוד אמא. כתוב[כד] שכל מי שמוסר את נפשו על קידוש ה׳, נשמתו עולה ליסוד אמא, ואין כאן מקום להאריך בזה. הוא מעלה מ״ן. הכלל בקבלה שמסירות נפש וקידוש ה׳, גם שייך לפרשת השבוע, ״ונקדשתי בתוך בני ישראל״[כה], מעלה מ״ן ביסוד אמא, יותר מכל מצוות התורה. כל המצות בתורה כולן, רק נאמר את זה בקיצור, רק מעלות מ״ן בנוקבא, **ב-ה** תתאה של שם הוי׳. אבל מסירות נפש, קידוש ה׳, מעלה מ״ן ב״נסתרת להוי׳ אלהינו״[כו]. אז יום הזכרון ודאי מכוון כנגד **י-ה** של שם הוי׳.

אחר כך, ״וחג״ – במקום יום העצמאות כמקובל נקרא לו ׳חג העצמאות׳ –הוא התפעלות המדות כמבואר באריכות. זו שמחה, ״נתת שמחה בלבי״[כז], שתבוא לאחר יום הזכרון. כל החגיגה, אם היא חגיגה אמיתית, היא לידת מדות כביכול מתוך הזיכרון של אותם קדושים שעולים ליסוד אמא. אותם קדושים נולדים מחדש והם חוגגים. זה ודאי הרעיון הפנימי של יום הזכרון וחג העצמאות, שהקדושים עצמם שמסרו את נפשם על קידוש השם, חוזרים להיוולד ולחגוג את היום, את התוצאה של מסירות הנפש שלהם. כמו על פי פשט, הם מסרו את נפשם על הארץ, והם אחר כך נולדים ומתעברים בלשון הקבלה אצל הבנים שלהם, בני המשפחה הקרובים שלהם. הם מתעברים, והם-הם שחוגגים את העצמאות.

מה זה ״העצמאות״? זו המלכות. העצמאות היא ממש מלכות ישראל. כל זמן שאנחנו משועבדים, אנחנו בגלות בין אומות העולם, אנחנו לא עצמאים. שוב, אם כי שהמלה הזאת היא לקוחה-שאולה מהז׳רגון הגוי, אבל אצלנו היא משהו יחודי. כמו

[כד] שעה״כ דרושי נפ״א דרוש ה.
[כה] ויקרא כב, לב.
[כו] דברים כט, כח.
[כז] תהלים ד, ח.

שנסביר יותר, עצמאות של יהודי היא ודאי משהו ייחודי, להבדיל מעצמאות של מישהו אחר. אצלנו העצמאות היהודית היא מלכות ישראל. מלכות ישראל היא אחרת בעצם מאשר מלכות שאר אומות העולם, עד כדי כך ש״אין בין העולם הזה לבין ימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד״[כח]. כלומר, הענין שהעצמאות הוא המעבר, ההבדל בין העולם הזה לבין ימות המשיח. זה הפשט, של ״אין בין העולם הזה לבין ימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד״.

בירור העצמאות

הדבר הזה, עצמאות של עם ישראל, אם רק נבין אותו נכון, שאנחנו עצמאים, וזו ודאי שיטת הרב קוק ושיטת ר׳ צבי יהודה קוק, היא ימות המשיח. זה מה שכתוב שימות המשיח הם בעצם שהמלכות בידינו. אבל שבאמת יהיה כך, שהמלכות תהיה בידינו, שלא נהיה משועבדים. אם באמת אפשר לעבור את מעבר יבק, ש״אין בין העולם הזה לבין ימות המשיח, אלא שעבוד מלכויות בלבד״, אז נכנסנו ישר לימות המשיח, אם נגיע, וזו העצמאות האמתית.

אבל מה, למשל בדברים החריפים של הרבי ועוד גדולי ישראל חרדים נגד כל המהלך הזה, מה הם חושבים שהם שומעים את המלה עצמאות? מה הם שומעים בביטוי הזה? שומעים גם ״כחי ועצם ידי״, ושומעים – בלשון חב״ד – דבר נפרד בפני עצמו. מה זה עצמאי? מה ששאלת על פשט המלה עצמאי. מה זה אדם עצמאי? זהו הדבר הכי מגונה. הביטוי הזה המופיע בכל ספרי החסידות הוא דבר נפרד בפני עצמו.

הבירור והתיקון של היום הזה הוא שהעצמאות שלנו היא לא חס ושלום שאנחנו דבר נפרד בפני עצמנו. דבר נפרד מהגוים – כן, ״הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב״[כט]. כן צריכים להיות דבר נפרד בפני עצמנו מהשפעה גוית. אבל לא חס ושלום להיות דבר נפרד בפני עצמו ביחס לקב״ה. לכן הכל תלוי ומתחיל מהכנעה. הכנעה היא ההצהרה והיסוד המוסד שהעצמאות הזאת היא לא עצמאות מה׳. צריך להיות ״עם חופשי בארצנו״, לא חופשי מהקב״ה. שוב, לא שהקב״ה יכניס אותנו לפלטין שלו, עם כל התיאור של פרק מ״ב איך שהוא מתאר אותו, ואחר כך נאמר לו תסתלק מכאן.

[כח] שבת סג, א. משנה תורה לרמב״ם הלכות מלכים ומלחמות פי״ה ה״ב.

[כט] במדבר כג, ט.

אחדות התורה

מָה מְאַחֵד אוֹתָנוּ? הַדֶּבֶק שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָנוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ הַחִבּוּר הָאֲמִתִּי. מֻמְלָץ מְאֹד - לִפְנֵי כְּשֶׁנָּה הִתְחַלְנוּ לִלְמֹד כָּל יוֹם פֶּרֶק תָּנָ"ךְ. אִם כֻּלָּם לוֹמְדִים אֶת פֶּרֶק הַתָּנָ"ךְ הַזֶּה, כַּמָּה שֶׁזֶּה כְּאִלּוּ חִיצוֹנִי - זֶה בְּהֶחְלֵט מְחַבֵּר. חוּץ מֵהַחִתָּ"ת שֶׁל הָרַבִּי הַקּוֹדֵם, הָרַבִּי הוֹסִיף גַּם רַמְבָּ"ם, וְזֶהוּ הַחִבּוּר בֵּין הַחֲסִידִים, הַלִּמּוּד הַיּוֹמִי הַזֶּה. בִּשְׁבִילֵנוּ אֲנַחְנוּ הוֹסַפְנוּ כַּמָּה דְּבָרִים לֹא קָשִׁים. לֹא מְסֻבָּךְ: פֶּרֶק תָּנָ"ךְ (אֲנַחְנוּ הַיּוֹם בְּסֵפֶר אִיּוֹב, סֵפֶר הַפְּסִיכוֹלוֹגְיָה הֲכִי חָשׁוּב בַּתָּנָ"ךְ), וּפֶרֶק מִשְׁנָה (שָׁבוּעַ הַבָּא מְסַיְּמִים חֲגִיגָה, סוֹף סֵדֶר מוֹעֵד, וּמַתְחִילִים סֵדֶר נָשִׁים). לְדַעְתִּי, מְאֹד מְאֹד רָצוּי שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב כָּאן יִלְמַד אֶת גַּם אֶת הַחִתָּ"ת, וְגַם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. זֶה בֶּאֱמֶת מְחַבֵּר, הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְחַבְּרִים אוֹתָנוּ בְּיַחַד.

[מתוך שיעור י"ד אייר תשפ"ג]

